KARYS

1967
LAPKRITIS - NOVEMBER
Nr. 9

1967
Nr. 9 (1436)

KARYS

Redaktorius — Zigmas Raulinaitis
Administratorius — Leonas Bileris
Redaktoriaus pavaduotojas — Jonas Rūtenis

Dail. literatūros dalį redaguoja — Vincas Jonikas
Atskirus skyrius redaguoja:
P. Petrušaitis — Tremties Trimitas
E. Petrauskaitė — Šaulė Tremtyje

Balys Brazdžionis — Lietuviai Kariai Laisvajam Pasaulyje
Bronius Balčiūnas — Karinės žinios
Leidžia — L. V. S. Ramovė New Yorko Skyrius

TURINYS

V. Noreika — Jaunieji šauliai parade Čikagoje ..... viršelis
Marija Aukštaitė — Karys 257
K. Ališauskas — Kalkūnų kautynės 258
Z. Raulinaitis — Vikingų žygių pradžia 260
S. B. — "Priverstinas" tūpimas 264
J. Vaičeliūnas — Lietuvos kariuomenėje 266
B. B. — Šešių dienų karas 268
Tremties Trimitas 271
Šaulė Tremtyje 277
Lietuviai Kariai Laisvajame Pasaulyje 280
Karinės Žinios 284
Kronika 286

ATSTOVAI: Baltimore ..... M. ŠIMKUS
Chicago ..... J. STANKŪNAS
Cleveland ..... L. LEKNICKAS
Los Angeles .... O. ŽADVYDAS
Philadelphia .. A. IMPOLĖNAS
Australija ..... V. ŠALKŪNAS

PLATINTOJAI

JUNGTINĖSE AMERIKOS VALSTYBĖSE

Chicago, Ill. — J. Karvelis, "Marginiai, H. Naujoks, "Parama", K. Rožanskas, G. Šilingaitė. Edv. Štangenbergas.

Detroit, Mich. — V. Perminas

Grand Rapids, Mich. — J. Belinis

Kenosha, Wis. — B. Juška
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas

Newark, N.J. — Kazys Trečiokas

Omaha, Nebr. — J. Kantanavičius

Woodhaven, N.Y. — J. Pašukonis ("Aidas") "Romuva"

Waterbury, Conn. — V. Vaitkus

KANADOJE:

Hamilton, Ont. — Z. Orvidas

Toronto, Ont. — Augustinas Kuolas, P. Misevičius

Montreal, Que. — "Parish Library"

ANGLIJOJE:

"Dainora" — 74 Priory Road, Kew Surrey

AUSTRALIJOJE:

A. Kubilius — 131 Crozier Avenue, Edwardstown, So. Australia

P. Mažylis — 1 Taroonga Court, Norlane, Vic.

L. Vasiliūnas — 26 Gwynne St., Firle So. Australia

VENEZUELOJE:

Kun. A. Perkumas, SDB
Centro Lituano, Plaza Principal de La Vega, Caracas

THE WARRIOR, magazine for the veterans, of Lithuanian descent and for Lithuanians in the wide world. Published monthly except July and August by "KARYS" — 916 Willoughby Avenue, Brooklyn, N. Y. 11221, U. S. A. Subscription $6.00 per year. Single copy 60 cents.
SECOND CLASS POSTAGE PAID AT BROOKLYN, N. Y.

KU biblioteka
093 00523804 2

Atgaivintas Jungtinėse Amerikos Valstybėse 1950 metais

KARYS

Įsteigtas Lietuvoje 1919— Nepriklausomybės kovų— metais

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ - VETERANŲ MĖNESINIS ŽURNALAS

Nr. 9 (1436) LAPKRITIS - NOVEMBER 1967

MARIJA AUKŠTAITĖ

Kario šalmas — sunkesnis už visus įstatymus.

Karių kardai — motinų vilyčios.

Karius visi amžiai iššaukė tapti aukomis ir šviesiausiais laisvės palaikymo švyturiais.

Karys išsivystys — į taikos simbolį.

Karys kritęs už laisvę, yra šventas paminklas, turiningesnis už visas metalines meno statulas.

Karių kapai, yra šauksmingas testamentas gyviesiems, kad perimtų jų nebaigtas kovas, jų ryžtą, ir jų troškimus.

Karys, kuris nešioja uniformą ir savy bailumą, veltui valgo tos šalies duoną, uniformos kaina.

Karys, kuris pabėga iš kovų lauko savo brolių kraujo kaina, šventvagiškai pasivagia sau laisvę — sąžinės nelaisvėn įkrisdamas.

Brangiausi tie žygiai, kurie gina skriaudžiamųjų laisvę.

Narsaus kario apavas, visuomet permirkęs prakatio sūrumo ir ryžtingų žygių žaibavimo.

Drąsaus kario užsimojimas, smarkesnis už šimtus perkūnų: jis žengia per ugnį ir žaibus, kur jį drąsa veda.

Sveiki sparnai arui ir tvirti užsimojimai kariui, abu reikalingi: aras be sparnų — negalėtų skristi, karys be užsimojimų — pamestų ryžtą, drąsą, ir net vyriškumą.

Kariui drąsos — nepakirsk: Jo gyvenimas glūdi ryžte ir drąsoje, tautos sparnams prilaikyti.

Už doro kario pečių, saugus mergaitės vainikas ir našlaičių duona.

Karys išeina į amžius ne tam, kad tauta jam klotų vainikus, bet kad perimtų jo žygių tęstinumą.

Karys už savą karį — didvyriškai žūsta.

Karys gyvybę kloja už tautos vardą ir garbę, bet nekurie tautiečiai jo vardą ir garbę — į nuostolius nurašo.

Ypatingai paskutinis Lietuvoje karas, mūs karius didvyrius — bando žemelėje vien panieka užtušuoti.

Karių tylios relikvijos — iškalbingiausias šauksmas, kad pratęstume tautos gyvą pulsą iš amžių — į amžius.

Prie herojizmo vartų, karys nei nespėja sudrebėti. Nors už jų stovi giltinių baisumas ir laurų vainikai ... Jis skinasi kelią širdies karštumu, gyvybes laimėti.

Patekti į giltinių dalgius siekiant vien vainikų — liūdna pastanga. Nes vainikai apkloja galvas tų, kurie garbingoj kovoj — yr save pamiršę.

Herojų vainikai žaliuoja laurais, žiba ašarų perlais, kančių rubinais ir žmonių meilės saulėmis.

Ant mūs herojų kapų — auga Lietuvos išlaisvinimo ąžuolai.

Mūs herojų kapai — šventos katakombos, kurios tyliai ir slaptai, neša iš požemio mistinius žiburius, į Lietuvos būsimąją neeilinę Šventę.

Tauta žengia per amžius gyva, kai jos herojai panėšėja kryžių — iš kartų į kartas.

Herojai sušvyti karuose ir nekaruose. Juos aureolė apsupa jūrose, miškuose, tortūrų kančiose, karų laukuose, darželiuose rūtas beginant, ir šventėjimo spygliuose besiraičiojant.

KALKŪNŲ KAUTYNĖS

K. ALIŠAUSKAS

Lietuvių kariuomenei (Vilniaus batalionui) rugpjūčio 30 dieną užėmus Kalkūnus, staiga ir netikėtai, į Kalkūnus atvyko lenkų batalionas. Lenkai tikėjosi staigiu puolimu įsiveržti į Daugpilio miestą ir jį užimti. Lenkų puolimas nepasisekė, buvo atremtas bolševikų iš Grivos priemiesčio ir iš senojo forto prie geležinio tilto. Pasitraukę lenkai išsidėstė pozicijoje priekyje lietuvių dalinių: užimdami Kalkūnų gelžkelio stotį ir ruože pagal gelžkelio liniją nuo Kalkūnų gelžkelio stoties iki plento Zarasai - Daugpilis.

Rugpjūčio 31 d. praėjo be didesnių permainų fronte. Vyko tik intensyvus šaudymas lengvaisiais ir sunkiaisiais ginklais.

Naktį į rugsėjo 1 dieną, bolševikai prietiltin į kairįjį Dauguvos upės krantą, Daugpilio gynybai, sutelkė daugiau jėgų. Tuo metu surinktomis žiniomis, būk tai, buvo perkeltos 2 brigados, kurios sustiprino vietoje esančią diviziją 12-15 km. fronto ruože. Tad rusų susidarė 6-7 pėstininkų pulkai.

Rugsėjo 1 dieną, nuo pat ryto, veik iki vidudienio, buvo ramu visame fronto ruože. Vidudienyje priešo artilerija pradėjo šaudyti. Veikė lengvoji ir sunkioji artilerija, kurios čia bolševikai turėjo bene 4 patrankas. Daužė kaip lietuvių taip ir lenkų pozicijas. Pradžioje šaudė plačiai ir giliai, į visų ginklų rūšių pozicijas, kurias tik galėjo pasiekti. Pavakarėje sutelkė ugnį į siaurą lietuvių ir lenkų pozicijų ruožą: abipus Laukesos upelio, prie Kalkūnų gelžkelio stoties ir dvaro, ir į gelžkelio ruožą prie Zarasai - Daugpilis plento. Po šio artilerijos parengimo, pavakarėje, rusų bolševikai stipriomis jėgomis atakavo lenkų pozicijų ruožą nuo Judovka iki Zarasai - Daugpilis plento. Ataką vykdė iš Judovkos, Liginiškių, Grivos ir senojo forto, prie geležinio tilto. Lietuvių ir lenkų artilerija, taipogi ir lengvieji ginklai šaudė puolančius rusų bolševikus.

Dešinėje, lenkai esantieji pozicijose priekyje 1 pėst. pulko, atsilaikė ir atrėmė bolševikų ataką. Tačiau kairėje, ruože nuo Kalkūnų gelžkelio stoties iki plento Zarasai - Daugpilis, lenkų batalionas buvo priverstas paskuboms pasitraukti. Lenkams pasitraukus, bolševikai perėję gelžkelio liniją — kur buvo lenkų pozicijos, jautėsi drąsiai. Ėjo stati, rėkaudami ir keikdamiesi, palaidi, nesudarydami jokios rikiuotės. Saulei leidžiantis priėjo prie Kalkūnų dvaro, kur buvo Vilniaus bataliono 3 kuopos ir grenadierių komandos pozicijos. Didelė masė bolševikų įlindo į trikampį tarp 2 pėst. pulko I ir III batalionų pozicijų (Kalkūnų dvaras ir Bajoriškių fabrikas prie plento).

Lietuviai savo pozicijose laikėsi labai ramiai, nesirodė ir nešaudė, tad priešas nesitikėjo kokią nors gyvybę čia sutikti. Rusų bolševikų artilerija nutilo ir priekiniai — drąsesnieji bolševikai priėjo prie lietuvių pozicijų per 50-100 žingsnių. Staiga lietuviai pradėjo šaudyti iš šautuvų ir kulkosvaidžių. Ugnis buvo stipri ir taikli. Užklupti staigios ir netikėtos ugnies, bolševikai apkvaito; vieni krito, kiti dairėsi aplinkui. Į bolševikus, kuopos prie kurių pozicijų buvo priėję bolševikai, šaudė neilgiau 2-3 minutes. Tada, staiga, jos pakilo ir kontratakavo priešą. Bolševikų masė leidosi bėgti. Kontratakoje dalyvavo: Vilniaus bataliono 3 kuopa ir grenadierių komanda, karin. V. Bagdonavičiaus vadovaujamos; 2 pėst. pulko III batalionas karin. A. Butkūno vadovaujamas ir 2-3 būriai I bataliono. Karin. V. Bagdonavičius išvijo bolševikus iš Kalkūnų gelžkelio stoties ir gyvenviečių esančių prie gelžkelio stoties. 2 pėst. pulko III batalionas persiskyrė: vieni vijosi bolševikus bėgančius į Grivos priemiestį, antri — bėgančius prie geležinio tilto. Karin. E. Noreika buvo priėjęs visai arti geležinio tilto. Senajame forte ir prie tilto bolševikų nesimatė. Panikos pagauti, bolševikai spruko už Dauguvos upės. Jau temo, kuopos pamažu traukėsi praeidamos pro daugybę žuvusių rusų. 8 ir 9 kuopos, bataliono vadui įsakius, pasiliko lenkų pozicijose prie gelžkelio linijos, 7 kuopa grįžo į savo senąją poziciją. Kontratakos metu didele energija ir sumanumu pasireiškė karininkai: V. Bagdonavičius ir E. Noreika, viršila Andrius Labutis ir skyrininkas Kazys Pališkis.

Naktis į rugsėjo 2 dieną praėjo ramiai. Pasitraukęs lenkų batalionas (4 kuopos) susirinko, pailsėjo ir vėl užėmė pirm turėtas pozicijas ankstų rugsėjo 2 dienos rytą. Pasitraukdami lenkai, buvo palikę savo ginklų — kulkosvaidžių ir šautuvų. Bolševikai, lietuvių spaudžiami, nesuskubo jų paimti. Visi rasti lenkų pozicijose pamesti ginklai, buvo jiems sugrąžinti. Rugsėjo 2 dieną lietuvių kuopos grįžo ir užėmė pirmiau laikytas pozicijas.

Tai buvo paskutinės stambesnės kautynės su rusų bolševikais. Frontas sustingo vietoje ir virto poziciniu.

Pastaba. Lenkų karo istorikas Jozef Adam Bortkievicz, knygoje "Dzieje 1-go Pulku Piechoty Legionow w lata Wojny polsko-rossyjskiej 1918 - 1920", išleistoje 1929 metais, puslapyje 275 pripažįsta, kad lietuviai suteikė pagalbą lenkams, bet prideda, kad už tai lietuviams buvo duotas

vienas kulkosvaidis paimtas iš bolševikų. Nieko, tačiau, jis nerašo kad lenkams, kaip Vilniaus bn. taip ir 2 pėst. pulkas, sugrąžino visus kulkosvaidžius ir šautuvus, kuriuos jie buvo pametę pasitraukdami nuo bolševikų. Lietuvių su lenkais santykiai tada nebuvo blogi, bet negalima buvo pavadinti jų ir gerais. Stokojo pasitikėjimo ir nuoširdumo; lenkų karininkai — ypatingai vyresnieji, santykiuose su lietuviais laikėsi išdidžiai. Rugsėjo 1 d. suteikus lenkams pagalbą, santykiai trumpam laikui pagerėjo. Apie santykius lenkų kariuomenės su lietuviais Bortkievicz, toje pat knygoje, 275 pusl., rašo: "Lietuvių atsinešimas mūsų kariuomenės link, buvo nevienodas, tuo metu buvo sugautas pereinantis per mūsų linijas lietuvių parlamentaras, grįžtantis iš rusų stovyklos; iš paimtų dokumentų lenkų vadovybė sužinojo, kad generolas Žukauskas tarėsi su sovietų vadovybe apie praleidimą rusų per lietuvių užimtas vietoves į mūsų užnugarį."

Tai netiesa. Tenka manyti, kad tai yra eilinis lenkų prasimanymas apie lietuvius ir generolą S. Žukauską, arba jiems į rankas pateko gudrus bolševikų šnipas.

ŠALTINIAI

1. Kapitonas V. Steponaitis. Paskutinės operacijos bolševikų fronte. Mūsų žinynas Nr. 3, 1921 m. pusl. 124, 125.

2. K. Škirpa. Atskiro Vilniaus bataliono veiksmų apžvalga. Rankraštis, 1967 m. pusl. 5, 6, 7.

3. Bortkievicz Adam Jozef. Dzieje 1-go Pulku Piechoty Legionow w lata Wojny polso-rossyjskiej, 1918-1920. 1929 roku, pusl. 263-275.

VIKINGŲ ŽYGIŲ PRADŽIA

Z. RAULINAITIS

Istorikų nuomone, vikingų laikai "oficialiai" prasideda VIII a. pabaigoje. Tačiau, "šiaurės barzdoti vyrai iš jūrų" jau beveik nuo VI a. pradžios, kartas nuo karto, pasirodydavo Atlanto ir Baltijos jūros rytinėse pakrantėse, tai vienur tai kitur. Ten jie užpuldavo, apiplėšdavo vietinius gyventojus ir kaip staiga atsiradę, taip staiga ir vėl dingdavę.

Tačiau, nuo VIII a. pabaigos tų barzdotų vyrų žygiai ne tik padažnėjo ir sustiprėjo, vėliau jie virto ištisa audra, kuri nusiaubė ypač vak. Europos, o taip pat D. Britanijos ir Airijos pakrantes, dažnai užliedama ištisas valstybes. Ta vikingų sukelta audra tęsėsi ištisus du šimtmečius — IX ir X, nurimdama tik XI a. pirmojoje pusėje.

Pirma istorinė išlikusi užrašyta žinia sako, jog kažkuriuo metu, tarp 786 m. ir 793 m., D. Britanijoj Wessexo karaliui Beothricui valdant, trys norvegų laivai praplaukę Dorseto pakrantę ir ten nužudę karaliaus grovą.

Tačiau 793 m. ištiko kitas, daug rimtesnis, įvykis. Šiaurės Umbrijos pajūryje (š. r. Anglijos pakrantėje), šventoje saloje buvo užpultas, išplėštas ir sudegintas Lindisfarno vienuolynas. Buvo nužudyti vienuoliai. Tą žygį atliko jūra iš rytų atplaukę skandinavai, taip sunaikinę seną airių - skotų misionierių centrą, įsikūrusį anglų - saksų karalijoje. Taigi, ši data, 793 metai, virto žymimuoju ženklu, nuo kurio, laikoma, prasideda vikingų žygiai, panašiai kaip 375 metais (hunų įsiveržimu) žymima Tautų Kraustymosi laikotarpio pradžia.

Nuo šio įvykio, Lindisfarno vienuolyno sudeginimo, D. Britanijos ir Irlandijos salos, Prancūzijos pajūrio provincijos, o taip pat ir Karolio Didžiojo valdos, kentėjo šiaurės vyrų — vikingų dažnus puolimus. Apie IX a. vidurį tie puolimai virsta siaubinga audra, išjudinusia visą tų laikų Vakarų ir Rytų pasaulį.

Vikingų žygių laikotarpis baigėsi XI a. viduryje. Taigi, nuo VIII a. pabaigos, per daugiau kaip du šimtus metų, trys vikingų tautos įvykdė daugybę stebėtinų žygių:

"Norvegai kūrė ir užiminėjo miestus Irlandijoje ir valdė didesnę dalį skotų salų, kolonizavo Fererų salas, Irlandiją ir Grenlandą; jie atrado Ameriką; savame krašte, gi, jie virto krikščioniška tauta vieno karaliaus valdžios apjungta. Danai išplėtė savo valdžią Frizuose ir laimėjo sau visą Angliją. Kaip ir norvegai, jie taip pat turėjo miestų Irlandijoje ir, taip pat kaip ir jie, virto apjungta krikščioniška karalija. Turtinga ir graži kolonija Prancūzijoje buvo laimėta iš Vakarinės imperijos Danų ir Norvegų vikingų, veikiant jiems kartu. Rytuose švedai užvaldė plačius Rytų Pabaltijo plotus; jie virto Dniepro baseino valdovais ir įkūrė Rusios valstybę; jie net išdrįso pulti Konstantinopolį ir darė prekybines sutartis su Graikų imperatoriais."[5]

Bendrai paėmus, Vakarų kraštus puldinėjo visų trijų tautų vikingai — norvegai, danai ir iš Scanės — švedai, kuriuos tais laikais irgi laikydavo danais. Tuo tarpu Rytuose — ypač Rusios plotuose, kūrėsi daugiausia tik švedai. Jie ten pasiekė ir didžiausio vikingų laimėjimo — įkurdami švedų — rusų valstybę.

Rytiniame Pabaltijy, vėliau vadinamuose estų, latvių ir lietuvių kraštuose, prekiavo, ar plėšikavo beveik vien tik vikingai švedai ir gotlandiečiai. Pabaltijo kraštus bepuldinėdami, švedai, pradžioje, susirado sau kelią į Suomių įlanką, o užvaldę Ladogos ežero sritį, jo krantuose, netoli naujųjų laikų Novaja Ladoga miesto, (apie 70 mylių nuo Leningrado), pasistatė tvirtovę.

Kas viliojo švedus ir vertė juos veržtis į Rusios plotus? Jie norėjo įsigalėti ir išsilaikyti senųjų germanų prekybos keliuose, kurių pagrindinis vedė per Rusią (tarp Juodųjų jūrų gotų ir germanų tautų šiaurėje). Tuo keliu besiveržda mi, švedai kūrė savo sodybas ant Volgos krantų ir prie kitų upių pakeliui į Chazarų pasaulį ir vis vedančių tolyn į Arabų Rytus. Panašūs žygiai vyko ir Dniepro keliu, kurį jie mokėjo išnaudoti, užvaldę visą Dniepro baseiną ir sukūrę Kievo valstybę. Tos pačios priežastys veikė švedų vikingų gyvenviečių atsiradimą ir Vyslos žiotyse, pavojingoje pasienio srityje, tarp slavų vendų ir Rytų Pabaltijo tautos.[5]

Užvaldę kurios stambios upės žiotis, vikingai vykdydavo savo žygius upe augštyn į krašto gilumą. Taip Vakaruose jie buvo pasiekę Hamburgą ir Paryžių (845 m.), kurį jie apiplėšė, Londoną (839 m.), Rytuose Naugardą, Kievą ir net Bizantiją. Nebereikalo IX a. šiaurinės Prancūzijos vienuolynuose būdavo meldžiamasi: "Apsaugok mus, Viešpatie, nuo normanų žiaurumo".[2] Vikingų Vakarų Europos puolimai pasiekė augščiausią tašką tarp 879 m. ir 892 m.[1]

Nepaprastai sekmingi vikingų žygiai į Va-

Vikingų žygiai — (Iš E. Schwartz: Germanische Stammeskunde).

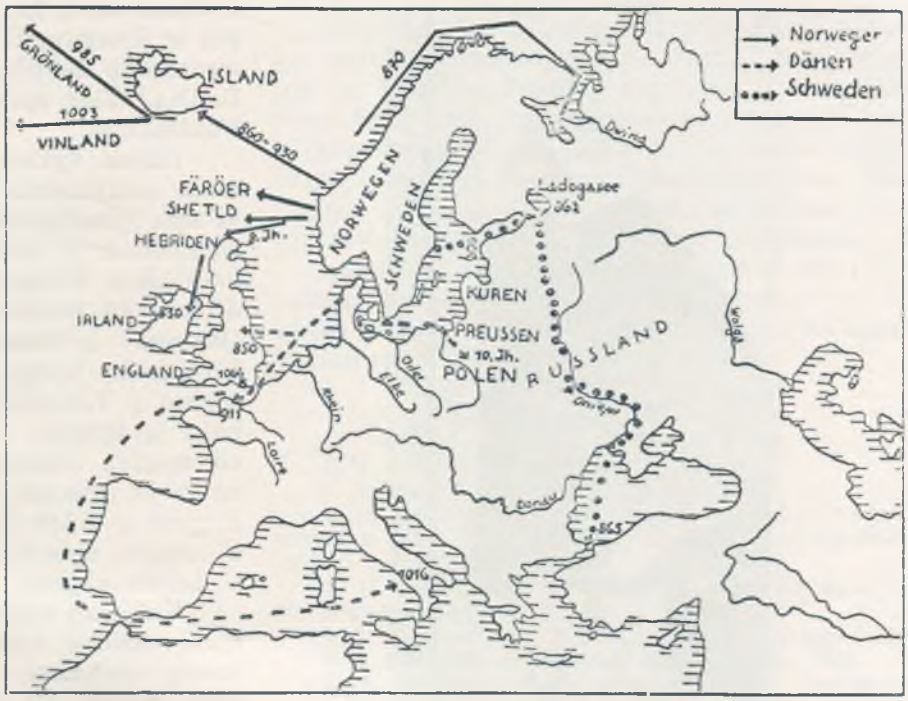

karų Europą daugiausiai aiškinami jų jūros valdymu. Dėl jų įgytų jūrininkystės sugebėjimų jiems priklausė vandenynai.

Pabaltijo kraštuose jie niekur nebuvo įsiveržę giliau, o įsikūrė tik, vienur kitur, pajūryje, ar paupiuose, iš kur valdė artimas apylinkes ir saugojo prekybos kelių svarbiausias kryžkeles.

Yra žinomos kelios vietovės, kuriose skandinavai — normanai buvo įsikūrę ir ilgiau išsilaikę. Viena jų — Gruobynas, Liepojos apskr., su VII - VIII a. gotlandiečių didžiuliu kapinynu, buvo jau minėta (KARYS Nr. 3, 1966 m. — Z. R. Baltų kraštai švedų žygiams prasidėjus). Apie kitas — smulkiau randame Lietuvių Enciklopedijoje:

"Ne be ryšio su normanais bus prie šiandienykščio Elbingo išaugusi Truso (žr. Drūsuo) tvirtovė, apie kurią žinome iš keliauninko anglo Vulfstano aprašymo (X a. vidurys). Didžiausias normanų palikimas yra Sembos krašte, prie Viskiautų, netoli Kranto, atkastas kapinynas, liudijąs apie čia buvusią IX - XI a. normanų koloniją. Sembos pusiasalis, žinomas "Gintaro krantas", bus, matyt, viliojęs normanus jame pastoviai kurtis. Panašią koloniją švedas B. Nermanas nurodė buvus apie X a. ir Nemuno žemupyje.

"Apie normanus pačioje Lietuvoje bei Kurše turime vieną rašytinį šaltinį — Rimberto šv. Ansgaro gyvenimo aprašymą. Pasakojama kaip švedai vikingai 853 apgulė Apuolės pilį, stengėsi ją paimti ir tuo būdu visą apylinkę palenkti sau... Iš Rimberto liudijimo išeitų, kad dėl žemaičių bei kuršių krašto bus rungęsi IX a. normanai švedai ir danai ir, matyt, čia lankydamiesi stengėsi laikyti jį sau palenktą..." (Liet. Enciklopedija XX t., *Normanai*).

Įdomu, kad arabo Idrisi XI a. paruoštas žemėlapis didelę dalį Pabaltijo žymi esant *magūs* valdžioje. Šiuo žodžiu tais laikais arabai vadinę skandinavus.

Manoma yra, jog kai kurie Baltijos kraštų vietovardžiai yra skandinavų kilmės, tuo liudidami juos kadaise, tai vienur tai kitur, buvusius įsikūrusius. Pagal prof. R. Schmittleiną, skandinavų kilmės yra vietovardis Alsunga, į š. r. nuo Liepojos. Tą vietovę, būk tai yra *Alswna* pažymėjęs ir Idrisi savo žemėlapyje, kartu patikslindamas, kad Alsunga yra žydintis miestas, gyvenamas daugybės žmonių, kurie esą ugnies garbintojai — *magūs* — normanai. Pagal Schmittleiną, skandinavų kilmės esą Kuldigos (Goldinga), Kretingos, Gandingos, ir Kulautuvos vietovardžiai, taip pat Agila prie Viskiautų, Semboje. Jo nuomone ir Neringa esanti normaniška, nors Būga buvęs kitos nuomonės.[6]

Iš kur yra kilęs vikingo vardas, dar vis neišaiškinta. Vieni mano — iš senųjų šiaurės kalbų žodžių *vig* — kova, *wik* — įlanka, ar atviros prekybos vieta ir t.t. Tačiau vikingų vardas yra suprantamas kaip skandinavų, palikusių savo šiaurės kraštą, dažnai net keletai metų ir išvykusių karo, arba prekybos žygiui, po

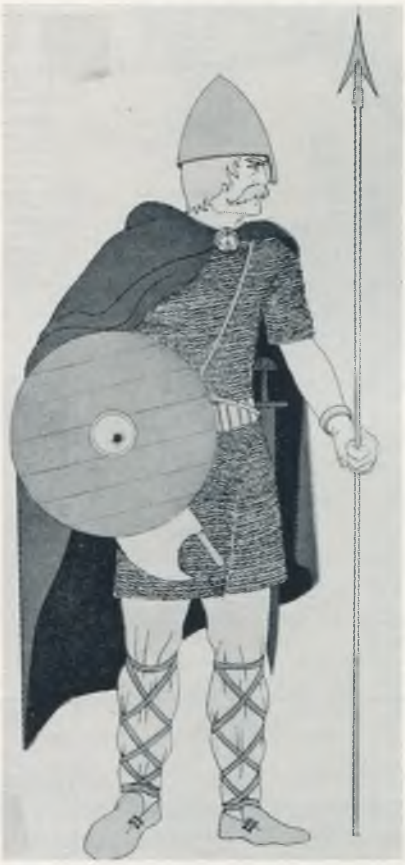

Vikingas pasiruošęs į žygį. Apranga ir ginklai — pagal archeologinius radinius: kūgio pavidalo šalmas, grandininiai šarvai, jietis, kalavijas, skydas ir kirvis. (F. R. Donovan, The Vikings, 1964).

kurio vėl būdavo sugrįžtama gyventi į savo tėvynę.[4]

Kitaip vikingus dar vadindavo, kaip jau minėta, normanais — šiaurės vyrais, arba Rytų kraštuose — variagais ar varingais (*var* — priesaika. Grupė vyrų priesaika susirišusių žygiui.[4] Graikų šaltiniuose *varing* ar *vareg* reiškė prekybos agentą.[2] Švedų, gi, žygių vienas iš pagrindinių tikslų buvo prekyba).

Prof. A. Voldemaro, kuris buvo ne tik politikas, bet ir istorikas, nuomone pavadinimas *vikingas* yra atsiradęs iš baltų žodžio *vitingas*, kuris savo ruožtu reiškia *vyti(in)ką*, savininką, ar plaukiotoją vytine — pirmykščiu mažu laivu, siekiančiu gilią senovę. Tokiais laivais, tais laikais plaukioti reikėjo drąsių vyrų, ir taip vytininkas virto drąsuoliu, karžygiu, vytiniu. Iš čia esąs kilęs ir rusų *vitiaz* ir lenkų *vitez*, iš čia ir mūsų Vytis. Vitlandas Vyslos žemupyje, Karaliaučiaus pašonėje, buvusi patogi vieta jūrų plėšikams — iš jų kilo ir krašto pavadinimas —vitingų kraštas. Iš Vitlando buvo lengva kontroliuoti laivų judėjimą Vysla ir jos įtakais, taip pat ir Priegliumi. Iš jo buvo patogu stebėti laivininkystę Baltijoje, ar upėmis vedančiomis į Baltiją.[7] Tiek apie vikingus ir vitingus prof. A. Voldemaras.

Laivai vytinėmis vadinami dar buvo žinomi ir naujausiais laikais. Lietuvių Enciklopedija apie juos patiekia tokias žinas: "Daugiausia Nemunu ir jo prieupiais plaukiojo *vytinės*. Tas lietuviškos kilmės žodis (K. Jablonskis, P. Skardžius) yra patekęs į vokiečių (Wittine), lenkų (Wycina) ir rusų (vitina) šaltinius. Ištisus 5 šimtmečius vytinė buvo pagrindinė Lietuvos prekių į Vakarus transporto priemonė. Vytinė, kaip ją aptaria rusų k. žodynas (Dal') ir enciklopedija (Brockhaus - Efron), tebuvo Nemuno ir jo prieupių laivas, kuris dar plaukiodavo Pripete... 1884 Nemunu beplaukiojo 6 vytinės, o naujos nebebuvo statomos..." (L. E. XIV t., *Laivininkystė*).

Kaip jau minėta, vikingai Rytuose buvo žinomi varingų vardu. Taip vadinami buvo tik švedų normanai, tuo tarpu, danai ir norvegai buvo žinomi tik vikingų vardu. Linija dalinusi vikingų ir varingų ekspansijos dominijas, kerta Baltiją į dvi dalis: nuo Gotlando salos ji eina tiesiai į Vyslos žiotis ir Vyslos upe su jos prieupiais pasiekia rytų Galicijos upes, kuriomis ji atsiduria į Juodąją jūrą. Į vakarus nuo tos linijos yra žinomi tik vikingai, o į rytus — varingai.[8]

Prūsų vietovardžiuose, tačiau, nerandama varingo vardo.[8] Vietovė prie Dauguvos dar XIV a. dokumentuose buvusi vadinama *Waresen Tracken* — Varingų Trakai, rodo, jog varingai (rusiškai *variasi* ar *varesi)* senais laikais ten deginę mišką sodybai ir dirbamiems laukams.[7]

Lietuvos šiaurės upė Šventoji, Livonijos teritorijoje buvo žinoma *Aa* vardu, kas švediškai reiškia upę. Tas irgi rodo, jog iki Lietuvos sienų siekusi normanų įtaka.[7]

Mūsų liaudies dainų tyrinėtojo L. Rėzos surinktų ir paskelbtų dainų tarpe yra viena, kuri, atrodo, primena tuos senus laikus, kai barzdoti vyrai — varingai iš jūrų plėšė mūsų protėvių kraštą:

IŠKADA DARŽELY

— Dainuok, sesyte,
Ko nedainuoji?
Ko rymai ant rankelių?
Rankelės užrymotos.

— Kur aš dainuosiu?
Kur linksma būsiu?
Yra darže iškada,
Daržely iškadužė:

Rūtos numintos,
Rožės nuskintos,
Lelijos išlakštytos,
Rasužė nubraukyta.

— Ar šiaurys pūtė?
Ar upė aptvino?
Ar perkūnas griovė,
Ar žaibais mušė?

— Ne šiaurys pūtė
Ne upė aptvino,
Perkūns negriaudams
Su žaibais nemušė.

Barzdoti vyrai,
Vyrai iš jūrių,
Prie krašto leidžiant,
Į daržą kopiant,

Rūtas numynė,
Rožes nuskynė,
Lelijas išlakštė,
Rasužę nubraukė.

O ir aš pati
Vos išsilaikiau
Po rūtų pašakėliu,
Po juodu vainikėliu.

(L. Rėza, Lietuvių Liaudies Dainos, I t., 1958 m.)

Premijuotini straipsniai

KARIO redakcija pasiūlė RAMOVĖS Premijų komisijai premijuoti šiuos straipsnius, spausdintus 1966 m. KARYJE:

1. **J. Žilys — Dvylika metų Lietuvos karinės tarnybos (KARYS sausio - rugpjūčio mėn.);**
2. **K. Ališauskas — Siekiame atsiimti Vilnių (KARYS lapkričio mėn.);**
3. **P. Būtėnas — Premijuotina mūsų istorijos painiava (KARYS rugpjūčio - spalio mėn.).**

KARIO redakciją Premijų komisijoje atstovauti yra pakviestas G. J. Stankūnas, KARIO atstovas Čikagoje.

Istorikai bando nustatyti to didžiojo vikingų potvynio bendrąsias priežastis. Sutariama, jog jų būta svarbiausių ekonominių — prasta žemė Skandinavijoje; gyventojų prieauglis vertė jaunus vyrus vykti plėšti; čia įtakos galėjo turėti ir gaivus šiaurės klimatas, nuotykių ieškojimo noras, pasakiški turtai egzotiniuose pietų kraštuose belaukiantys drąsaus nugalėtojo.

Apie ryšius tarp Skandinavijos ir Rytų Pabaltijo 800 m. - 850 m. laikotarpyje, t. y. vikingų veiklos pradžioje, nėra patikimų šaltinių.[3] Tačiau jų atsiranda po 850 m.

LITERATŪRA

1. H. Arbman, The Vikings, 1961.
2. J. Broendsted, The Vikings, 1960.
3. B. Nerman, Die Verbindungen zwischen Skandinavien u. dem Ostbaltikum in der juengeren Eisenzeit, 1929.
4. H. Jankuhn, Denkmaeler der Vorzeit zwischen Nord- und Ostsee, 1957.
5. T. D. Kendrick, A History of the Vikings, 1930.
6. R. Schmittlein, Toponymie Lithuanienne, 1948.
7. A. Voldemaras, La Lithuanie et ses Problèmes, I t., 1933.
8. Stender-Petersen, Études Varégues (Classica et Mediaevalia, 5-6, 1942-44.

1968 METAIS KARIO PRENUMERATA

7 dol.

Spausdinimo kylančios kainos, pašto ir patarnavimo augančios išlaidos, verčia KARIO administraciją pakelti prenumeratos kainą.

Nuo 1968 m. sausio 1 d. už KARĮ metams reikės mokėti 7.00 dol.

Prenumeratos pabranginimas reiškia, kad KARYS ir toliau eis nesustodamas ir toliau išlaikys savo augštą lygį turinio ir išvaizdos atžvilgiu. Dar daugiau — augštesnė prenumerata įgalins žurnalą augti ir tobūlėti.

Kviečiame visus mielus skaitytojus talkon, kad lietuviškų tradicijų skleidėjas ir palaikytojas KARYS galėtų jus ir toliau ištikimai lankyti, vis turiningesnis ir gražesnis.

LAKŪNO IŠDAIGOS

S. B.

"PRIVERSTINAS" TŪPIMAS

Pakilti į orą lėktuvu — vieni juokai. Davei pilną gazą ir lėktuvas, kelis kart pasispyręs, šoktelia ir — jau ore.

Kitas dalykas — tūpimas.

Jau iš tūpimo būdo, kuris pasitaiko ant ratų, ant pilvo, ant nugaros ir net ant propelerio su augštai iškelta uodega, galima matyti, kad ši operacija yra kiek prašmatnesnė.

Žinoma, čia kalbama apie tūpimus vykstančius aerodrome, kur turėdavome begalinį žemės plotą su jo ribų atžymėjimais, kybančiomis "dešromis" — vėjo krypties rodyklėmis ir kitomis priemonėmis palengvinančiomis susirasti žemę ir švelniai jos prieglobstin patekti.

Tačiau kitas dalykas su tūpimu būdavo, kai dar toli nuo aerodromo motoras pradėdavo čiaudėti, o po tavim — apačioje, tik balos, krūmai, kalnagubriai, o kiek atviresnėje vietoje, banda gyvulių prigulusi gromuliuoja . . . Ir štai, nori-nenori, turi tūpti. Šituo atveju dažnai pasitaikydavo dar įvairesnių tūpimų. Dažnai viename tūpime susijungdavo bent kelios tūpimo formos.

Toks tūpimas vadindavosi priverstinas tūpimas.

Buvo dar ir kitos rūšies priverstinų tūpimų. Tai tokie tūpimai, kada jau in anksto esi apžiūrėjęs vietą ir išmatavęs griovių gilumus, kur koks "magnetas" yra įleidęs šaknis, "magnetas" su žavinčiomis akimis . . .

O tokių "magnetų" buvo nusagstyta visa Lietuvos žemelė, kurie "išjungdavo" lėktuvų motorus ir, žiūrėk, lėktuvas, jėgų netekęs, lyg koks paukštis slysta žemyn, nekartą pakirsdamas krūmuokšlių jaunas viršūnėles . . .

Daug tokių "priverstinų" tūpimų žino mūsų aviacijos istorija. Daug "drąsuolių" užmokėjo savo galva už neatsispyrimą pagundoms. Tačiau, jų vietoje gimdavo kiti — ėję pirmųjų pėdomis. Nesustabdysi upės bėgimo . . . Visi viršininkų įsakymai su paskelbtomis pasekmėmis, nedaug tepadėdavo . . .

Skridau iš Šiaulių į Palangą. Ir štai, Žemaitijos laukų ypatingas margumas atkreipė mano dėmesį. O tie pažįstami keliai ir keleliai užgavo vaikystės prisiminimus. Ana, ten ąžuolynas, kur baravykai traškėdami veržėsi iš po žemės, dar nespėjus rudens orams ateiti . . .

Pradėjau sukti ratą ore. Nespėjau nei gerai apsižiūrėti, kaip nosinaitė suplesdeno vėjelio pučiama. Traukiama jėga sustiprėjo. Vėjo kryptis jau nustatyta, sparnai suglausti . . .

Ilgoje, bet siauroje dirvoje Fiatas nusirito bildėdamas, nes sudžiūvęs molio dirvonuojantis dirvožemis, buvo kietas, lyg akmuo ir kastylis jo neįveikdamas, visai nestabdė lėktuvo . . . tačiau, tūpimas pasibaigė ant ratų.

— Nukrito lėktuvas! — šaukė kaimynai kaimynams ir visi skubėjo čia, pamatyti plieno paukštį palūžusiais sparnais.

Vieni metė talkas — mėšlavežį, atidundėjo net laukuose mėšlą išmesti nespėję, kiti raiti, pasigavę laukuose, kad ir ne savo arklius; vaikėzai risčia per ką tik pradėjusį suželti javą, apspito iš visų pusių . . .

Senutės, pasiramsčiuodamos lazdomis, traukė lyg į kokius atlaidus.

Vietos šauliai atskubėjo pagalbon, manydami lakūną didelėn nelaimėn patekusį.

Daugelio veidai pažįstami. Tos pat parapijos, pas tą pačią "davatkėlę" ant kvatieros buvę — mokyklos laikais, ar poterių besimokydami . . .

Minia vis augo. Visi nori metalinį paukštį pačiupinėti.

Vietos šaulių būrio vadas, pažįstamas dar iš grumtynių zakrastijoje, Velykų naktį, dėl eilės prie Kristaus grabo, pasisiūlė lėktuvo apsaugon.

Žmonės plūdo. Visi darbai plačioje apylinkėje buvo atidėti. Šeimininko laukai margavo nuo spalvotų skarelių. Virtinės naujų svečių traukė per ką tik sužaliavusio pasėlio laukus.

Susirūpinęs šeimininko veidas sakyte sakė, kad bėda jį užgriuvo, kad mielas svetelis, kaip jis bebūtų mielas, kad jis kuo greičiau išnyktų. Prie to dar apylinkės "dvarponiai", atėję asmeniškai su manim žodį sumesti, nejučiomis išsitarti pradėjo, — kad talka sugriuvusi, darbai nusitesią . . .

Grįžęs prie lėktuvo mėginau padaryti tvarką. Pirmiausiai visiems išdėsčiau lėktuvo istoriją, jo paskirtį ir visas dinamines jėgas, kurios susikuria apie jį. Kad ir vengiau matematinių formulių, atrodo, likau nesuprastas, nes visų čia susirinkusių veidai, nei kiek nenušvito, bet dar daugiau ištyso. O kai dar pasiūliau visiems eiti namo, prie darbo o norintiesiems pakilimą pamatyti, grįžti po keturių valandų, sužiūro visi į mane labai įtariančiomis akimis. Iš minios išsiveržusi senutė, amžiaus virš devyniasdešimt metų, trumpai, žemaitiškai tarė: — Ponali, apgausi — aš jau neisiu . . .

Ir visų galvos sulingavo, pritardamos senutės pastabai.

Supratau, kad visi čia esantieji yra sujungti vieno bendro noro, pamatyti kaip lėktuvas pakils. Ir tame jų nore, atrodė, slėpėsi ne tiek, gal, tas pakilimo įspūdis, kiek netikėjimas, tuo sunkiu plieno paukščiu, kad jis iš viso kada nors bepakils erdvėn.

— Mes lauksime! — nuūžė per minią, kad ir tylus, bet giliai įtikinantis atsidūsėjimas iš šimtų krūtinių, o naujai atplūstančios minios gręsė jaunučiams želmenims juodon žemėn išnykti.

Nieko kito neliko kaip kilti.

Po tris vyrus sustačiau prie lėktuvo sparnų galo.

— Laikykit iki duosiu ženklą — įsakiau.

Šeimininkas užsuko propelerį.

Stiprus propelerio sukeltas vėjas, apipylė margas skareles sudžiovinto molio pudra, o palaidų kasų savininkės didžiavosi savo kasomis, kurios blaškėsi šalia pasitaikiusių jaunuolių veiduose.

Kai pakilau ir atsisukęs žvilgtelėjau, visi mojo kas kuo galėjo. Sunku buvo nutolti be atsisveikinimo iš visos širdies. Mečiau lėktuvą per kairį sparną ir pasileidau atgal pikiruodamas pilnu gazu žemyn į atsisveikinančią minią.

Visos plėvesuojančios skarelės dingo ir kai skridau virš tos vietos, kur tiek daug drąsių vyrų pasiliko — visa žemė buvo padengta žmonių kūnais, be lyties skirtumo.

Skarėtos senutės, šelmiškų minčių puoselėtojos ir vyrai narsūs, bent iš žodžių — visi kaip lapai prisiglaudė prie žemės juodos.

Vietovė buvo lygi ir jokia kliūtis netrukdė paleisti lėktuvą palei žemę, kokio metro augštyje.

Kaukiantis Fiato motoras ir "išprususiam" šiurpu odos paviršių nudiegdavo. Čia gi, lėktuvo apačioje, kryžiumi gulėjo kaimo grietinėlė, nepratusių ausų bubnelių ir be atsparumo prieš bet kokias techniškų pabūklų velniškas vibracijas.

Kryžiumi sukritusi kaimo grietinėlė, kaip vėliau sužinojau, gulėjo be kvapo. Ir kai lėktuvas pasileido į erdves, visi šokosi vėl moti — atsisveikinti, vieni nusikeikdami, kiti ašarą nubraukdami. Tik senutė, gulėdama, rankas sudėjusi ir į dangų jas keldama, šaukė: "gyv's smertis, gyv's smertis!"

SKUTAMAS SKRIDIMAS

Skraidyti 1000 metrų augštyje ir aukščiau yra taip pat nuobodu, kaip ir važiuoti senu kuinu — atrodo vos judi. Nejučiomis linksteli visu kūnu pirmyn, besistengdamas pagreitinti judėsį.

Kitas dalykas — skraidymas žemai. Ypač, jei gali nusileisti visai arti žemės, žinoma, kur nėra kliūčių.

Tokius skraidymus vadindavome skutamais skridimais.

Ach, būdavo... ir paskutame! Daugiausia tai būdavo naikintuvų darbas. O naikintuvai ir buvo tie išdaigų mėgėjai. Nei vienas pakilimas nesibaigdavo padoriai. Būtinai kilpą išriesdami, bačka apsisukdami... O pabaiga, kaip paprastai — suktukas, slidimas... ir pliopt ant žemės. Tokia jau naikintuvų prigimtis. Bet jei ką ore pasigaudavome, tai tokiam kraują akysna suvarydavome, pikiruodami į pasigautą auką iš visų pusių ir vis prapiaudami (taip vadindavome labai artimus praskridimus pro taikinį: — per Marytės plauką).

Skutami skridimai dažnai taip įvesdavo į azartą, kad užeidavo noras nuskusti svyrūnėliui vienišam, plačiose lankose belinguojančiam, galūnėlę liauną, jei ne ąžuolai šimtamečiai, savo grubias šakas ištiesę, taikytųsi į tokius išdykėlius. Ne tik išdykėlius, bet ir šiaip užsižiopsojusius jie nusodindavo.

Ir taip, kartą, šimtametis ąžuolas, vienišas laukuose išsišakojęs, čiupo Ansaldo (dvivietis lėktuvas) į savo glėbį, užlaužė jo uodegą ir lėktuvas nei iš vietos. Netik toliau nebeskrido, bet ir ant žemės nebesugebėjo nukristi, kaip koks vaikutis miškų karaliaus glėbyje aprimo.

Tą lėktuvą pilotavo ltn. lakūnas Molis, didelis "džentelmenas", įmantrių manierų bei reveransų pasisavintojas. Ir kaip jis tada besilankstė prieš tą miško karalių, visvien neištrūko. Kietai užlaužta Ansaldo uodega reiškė neatlaidų ąžuolo nusistatymą pamokyti pagautą bernioką: — žioplumą manieromis neišpirksi.

Taip Ąžuolas jaunuolį išsodino visam laikui iš piloto sėdynės. Jis daugiau nebepilotavo lėktuvų. Bet šiandien tas pats ąžuolas verkia, matydamas kaip buvęs ltn. lakūnas Molis išsiveržė net iš Anglijos išbučiuoti rusiškai matuškai rankas ir kojas, kad įsigytų, nors kitos rūšies (apaštalų laikų) piloto titulą.

Taip, ąžuolas verkia... dėl permažai tada užlaužtos Ansaldo uodegos.

Du kartus Vakarų pasaulis sugebėjo laimėti karą prieš vokiečius, bet suorganizuoti taiką — nemokėjo. Vakariečiams pritrūko drąsaus sprendimo kada Trečiasis Reichas buvo dar silpnas. II Pas. karui pasibaigus, JAValstybėms pritrūko drąsos padiktuoti Europai taikos sutartį kol Sov. S-ga dar neturėjo atomo paslapties. Vietoj agresingos, palyginamai, mažos Vokietijos, leido sukurti didelę ir pavojingą Sov. S-gos imperiją, kuri JAValstybėms pridaro daug rūpesčių ir išlaidų. **K. M. J. Šarūnas**

LIETUVOS KARIUOMENĖJE

J. VAIČELIŪNAS

(PABAIGA)

Karo mokykloje ir vėliau kariuomenės dalyse augštieji karininkai įvairiomis progomis skiepijo savo pavaldiniams tėvynės meilę. Bet teko nustebti, kai, Lietuvai netekus nepriklausomybės, kaikurių tų karininkų vaikai sukūrė nelietuviškas šeimas. Tie karininkai skiepijo tėvynės meilę savo valdiniams, bet nepajėgė jos įskiepyti savo vaikams. Tiesa, tokių nelietuviškų šeimų sukūrė ne tik kaikurių mūsų augštųjų karininkų, bet ir kaikurių augštųjų valstybės tarnautojų — valdininkų vaikai. Taigi, mūsų valstybės kaikurių augštųjų pareigūnų vaikai, kaip ir senovės mūsų bajorai, nuėjo antilietuviškais keliais.

Tokių tautinių nuodėmių yra padarę ir buvusių žemesniųjų Lietuvos valstybių tarnautojų vaikai ir net ūkininkų bei darbininkų vaikai. Bet mažesnio išsilavinimo tautiečiams tuo atžvilgiu yra mažesnė ir atsakomybė. Vienas tautietis, kurs buvo baigęs du pradžios mokyklos skyrius, tuo reikalu taip išsireiškė: "Ar mano žmona bus lietuvė, lenkė, žydė ar negrė, man nesvarbu. Svarbu, kad ji būtų gera žmona.." Nestebėtina, kad Vakarų pasaulyje yra lietuvių, kurie yra vedę net kitų rasių moteris: negres, indėnes, nekalbant jau apie kitų tautybių moteris.

KETVIRTAME PĖSTININKŲ PULKE

Kai 1932 m. spalio mėn. 31 d. baigėme Karo mokyklą, aštuoni jauni karininkai tarnybai atvykome į 4 pėstininkų Lietuvos karaliaus Mindaugo pulką, kuris stovėjo Panevėžyje—Pajuostyje.

Visi Lietuvos kariuomenės pulkai turėjo savo numerį ir savo globėją-šefą-patroną. Ketvirtojo pėstininkų pulko šefas buvo Lietuvos karalius Mindaugas, kuris suvienijo Lietuvos valstybę ir 1253 m. karūnavosi Lietuvos karaliumi.

Ketvirtasis pėstininkų pulkas taikos metu buvo dviejų batalionų sąstato. Berods, tuo metu visi Lietuvos kariuomenės pėstininkų pulkai, kurie buvo lyginės numeracijos, buvo dviejų batalionų, o nelyginės numeracijos — trijų batalionų sąstato.

Pulko vadovybė buvo lietuviška, nors kaikurie karininkai dar buvo suslavintomis pavardėmis. Pulko vadovybė buvo tokio sąstato:

Pulko vadas — gen. št. plk. V. Griganavičius,
Pulko vado padėjėjas ir ūkio viršininkas — plk. ltn. Vizbaras-Paškevičius,
Kapelionas — kun. Kl. Jurkus,
Pulko gydytojas — mjr. gyd. K. Gudelis,
Gyd. padėjėjas — j.ltn. gyd. J. Kazakevičius,
Adjutantas — kpt. Stakionis,
Iždininkas — kpt. Kuodys,
Raštvedys — kpt. V. Čaplikas,
Kapelmeisteris — muz. Domarkas (sen.),
Maisto tiekėjas — ltn. Kriaučiūnas,
I bataliono vadas — mjr. P. Bronevičius,
II bat. vadas — mjr. Ig. Podgaiskis-Pašilys,
1 kuopos vadas — kpt. T. Vidugiris,
2 kuopos vadas — kpt. P. Inickas,
3 kuopos vadas — kpt. A. Lastauskas,
4 kuopos vadas — kpt. P. Sabaliauskas,
5 kuopos vadas — kpt. B. Kairiūnas,
6 k. vadas — ltn. J. Matusevičius-Matusonis,
1 kulk. kuopos vadas — ltn. P. Puodžiūnas,
2 kulk. kuopos vadas — kpt. J. Sečkus,
Mok. kuopos vadas — kpt. F. Neveravičius,
Ūkio k. vadas — kpt. P. Starevičius-Staras,
Ryšių komandos virš. — ltn. A. Baleišis.

Iš jaunesnių karininkų buvo: ltn. A. Kazanas, ltn. M. Janušonis, ltn. V. Miliauskas, ltn. Peldžius, j. ltn. J. Ralys, j. ltn. A. Vasiliauskas, j. ltn. Ig. Kalasauskas, j. ltn. J. Klivečka, j. ltn. S. Nacickas, j. ltn. Ad. Zaluba, j. ltn. J. Čerka, j. ltn. B. Kaupas, j. ltn. V. Ruseckas, j. ltn. J. Jackūnas, j. ltn. J. Burneikis, j. ltn. J. Jakubonis, j. ltn. P. Limba.

Mūsų atvykusi aštuoniukė papildė pulko jaunesniųjų karininkų eiles: j. ltn. K. Sadauskas, j. ltn. J. Vaičeliūnas, j. ltn. V. Aižinas (Eižinas), j. ltn. A. Bernadišius, j. ltn. A. Giedrikas, j. ltn. A. Repšys, j. ltn. V. Šlapelis, j. ltn. A. Slavinskas.

Nepriklausomybės kovų metu Lietuvos kariuomenės dalyse nemažai tarnavo svetimtaučių karininkų. Gen. št. plk. J. Rapšys, buvęs Lietuvos karo aviacijos štabo viršininkas, jau gyvendamas JAV, 1965 metais kartą savo laiške rašė: ". . . 1920 m. sausio mėn. 8 d., kai su draugais atvykau į 4 pėstininkų pulką, gavau savotišką įspūdį: čia ne tik neoficialioji kalba, bet ir visi papročiai buvo grynai rusiški: girtavimas, paleistuvavimas, kortavimas. Aš, nors ne žemaitis (grynas augštaitis), bet buvau užsispyręs. Kodėl, maniau, lietuvis karininkas negali būti kitoks. Ir buvau kitoks. Bet užtat visi buvo prieš mane, išskyrus mūsų Karo mokyklos II-ros laidos karininkus: P. Starevičių, Pr. Bronevičių, K. Masiliūną ir J. Naraką. Dėl tokio užsispyrimo teko skaudžiai ir nukentėti. Pulke iš 12-kos kuopų vadų daugumą sudarė rusų karininkai, kurie dar

nemokėjo lietuviškai (vėliau išmoko): Kukinas, Petrovas, Gepfneris, Elisejavas, Dobrovolskis, Villeris, Milleris."

Nestebėtina, kad dėl tokio pulko karininkų sąstato Nepriklausomybės kovų metu ir dar keletą metų po jų, pulkuose buvo karininkų, kurie, nemokėdami lietuvių kalbos, savo komandomis juokindavo kareivius. Esą, vienas toks rusas karininkas manevravimo metu priekiniam patruliui kartais taip nurodydavo kryptį: "Krypčiai — avižai!"

1932 m. I-mos divizijos štabas buvo Panevėžyje. Ir divizijos štabe buvo karininkų su nelietuviškomis pavardėmis: plk. ltn. Huffas, kpt. Kuznecovas, ltn. Lappo. Buvęs I-mos divizijos vadas gen. Pr. Tamašauskas, jau gyvendamas JAV, kartą spaudoje aiškino, kad ltn. Lappo buvo žemaitis Lapas. Gal dėl jo savotiškai rašomos pavardės buvo sunku jį pakelti į kapitono laipsnį, nors keletą kartų tokiam pakėlimui buvo pristatytas.

Mums pulke tarnaujant dar buvo karininkų, kurie mėgdavo išgerti ir rūkyti, jei rūkymą laikyti blogybe. Vėliau tokių karininkų procentas mažėjo. Iš mūsų Karo mokyklos XIV-tos laidos į 4 p.p. atvykusių aštuonių jaunesniųjų leitenantų penki rūkė, o trys nerūkė ir visi nebuvo mėgėjai išgerti, nors abstinentais irgi nebuvo. Sekančiais — 1933 m. iš Karo mokyklos į 4 p.p. atvyko devyni jauni karininkai. Iš jų tik trys buvo rūkantieji ir gal tik trys buvo mėgėjai išgerti. Tais metais į 4 p.p. atvyko jaun. leitenantai: A. Tindžiulis, L. Bagdonas, A. Pustelninkas, Kalpokas, A. Tumavičius-Tumas, V. Pečiūra, J. Juodis, V. Narbutas, K. Šeinauskas.

KETVIRTO PĖST. PULKO KARININKŲ LIKIMAS

1940 m. birželio mėnesio viduryje raudonasis siaubas iš Rytų—bolševikai, užėmė Lietuvą, pavergė lietuvių tautą. Su pirmomis pavergimo dienomis Lietuvoje prasidėjo fizinis ir dvasinis lietuvių tautos teroras: žymesniųjų lietuvių areštavimai, tardymai, kankinimai, deportacijos, žudymai. Dar didesni žiaurumai užgriuvo lietuvių tautą, kai bolševikai, su Vakarų valstybių parama, 1944 m. antrą kartą užplūdo Lietuvą. Šį kartą bolševikai prieš lietuvių tautą pavartojo dar žiauresnes represijas, apiplėšimus, atimdami lietuvių nuosavybes: ūkius, namus, įmones ir t.t.

Raudonojo teroro siautėjimo metu žuvo daug lietuvių, daug lietuvių karių, kurių skaičiuje ir kaikurie 4 p.p. kariai. Čia pažymiu apie tuos pulko karininkus, kurius 1932-34 m. pažinau ir kurių likimą žinau.

Gen. št. plk. V. Griganavičius 1940 m. jau buvo atsargoje. Jis gyveno savo dvare Ukmergės apskrityje. Jis buvo kavalierius. Bolševikams užplūdus Lietuvą, jis pamatė, kad jam gyvenimo nebus. Jis 1918-19 m. kovojo prieš bolševikus, o dabar gyveno savo stambesniame ūkyje. Nelaukdamas iki jį bolševikai areštuos ir pradės kankinti, jis nusprendė pats iš šio pasaulio pasitraukti. Plk. Griganavičius buvo mėgėjas išgerti, todėl nusipirko keletą litrų degtinės, atsigulė į lovą ir gėrė tris dienas, nieko nevalgydamas. Taip jis baigė šios žemės kelionę. Apie jį man papasakojo gen. št. plk. A. Gaušas.

Kiti to pulko karininkai, jau pakilę į augštesnius laipsnius ir kurie dirbo kitose pareigose ir net kitose vietovėse, buvo bolševikų areštuoti, išvežti į Sibirą ir tenai beveik visi buvo iššudyti. Jų skaičiuje buvo: Utenos komendantas plk. ltn. P. Bronevičius, Varnių įgulos viršininkas plk. ltn. J. Sečkus, kpt. V. Čaplikas, kpt. A. Lastauskas, kpt. J. Matusonis, kpt. S. Nacickas, ltn. A. Giedrikas, ltn. Kalpokas.

Zarasų kalėjime komunistų buvo nužudytas, buvęs Zarasų komendantas, plk. ltn. Ig. Pašilys. Plk. ltn. P. Inickas mirė 1943 m. Šiauliuose. Kpt. P. Puodžiūnas žuvo 1944 m. kovoje su bolševikais. Kpt. Ig. Kalasauskas mirė 1938 m. Kpt. J. Jakubonis žuvo 1944 m., Panevėžyje. Kpt. A. Tindžiulis žuvo 1949 m. būdamas partizanų vadu, kovodamas prieš raudonąjį okupantą. Ltn. L. Bagdonas žuvo 1941 m. pradžioje jau bolševikinėje karių stovykloje. Ltn. A. Slavinskas žuvo 1934 m., Panevėžyje—Pajuostyje, šaudymų pratimo metu.

Ltn. Afanasevas Kazanas buvo sulietuvėjęs rusas. Antrojo pasaulinio karo metu jis aktyviai kovojo prieš bolševikus. Jo vyresnysis sūnus žuvo Rytų fronte. Ltn. A. Kazanas nusišovė 1945 m. pavasarį prie Karaliaučiaus, kur bolševikai apsupo didesnius vokiečių kariuomenės dalinius; ten buvo ir lietuvių mažas dalinys.

Ltn. V. Pečiūra buvo vienas būdingiausių pulko jaunesniųjų karininkų. Jis į 4 p.p. atvyko 1933 m. Jis buvo ne tik karininkas, bet ir skautas. Turėjo, berods, paskautininko laipsnį. Jis papasakodavo, kaip su skautais atsilankydavo į prezidentūrą, prezidento A. Smetonos vardinių ar kitomis progomis. Visą laiką apie prezidentą jis kalbėdavo pagyros žodžiais. Jis aiškino taip pat, kad karininkui reikia vesti turtingą žmoną, kad nepatektų į skurdžius, į liaudį. Jis pats vedė Lietuvos banko, Panevėžiaus skyriaus direktoriaus, Jurgučio dukterį.

Bene vieno skautų vadų — plk. J. Šarausko, tarpininkavimu, jis 1934 m. iš Panevėžio persikėlė į Kauną, į kokį tai technikinį dalinį. Netrukus, kaip gerai mokąs rusų kalbą, jis buvo išsiųstas į Sovietų Sąjungą kokiam tai kariniam stažui atlikti. Kai grįžo iš Sovietų Sąjungos, jis Centrinėje karininkų Ramovėje skaitė paskaitą —

Šešių dienų karas Artimuose Rytuose

B. B.

Arabų - žydų karas įdomus savo išskirtinu pobūdžiu, išryškinančiu valstybės karinį pajėgumą, jo organizaciją ir kokybę.

Kariniai veiksmai prasidėjo 1967 m. birželio 5 dieną, pirmadienį, 0800 val. Europos laiku, ir tos pačios savaitės šeštadienio vakarą, po 130 valandų intensyvių veiksmų, sustojo, atžymėdami Izraelio laimėjimą prieš keturių arabų valstybių karinę sąjungą, stipriai sužaloję Sovietų prestižą Artimuose Rytuose. Izraelis užėmė žemės plotą, keturis kart didesnį už savos valstybės; karo grobis, skaičiuojama, viršija du bilijonus dolerių. Šis karas Artimų Rytų politiniai - strateginę struktūrą pakeitė ilgiems laikams.

Šiam karui žydai įjungė visas valstybės pajėgas. Visos moterys iki 55 metų amžiaus ir visi mokiniai ir mokinės virš 12 metų turėjo savo paskyrimus. Pensijon išėję policininkai, ugniagesiai, tarnautojai, mokytojai ir kiti buvo pašaukti užimti turėtas vietas, o vyrai iki 50 metų amžiaus — frontui. Vaikai buvo organizuoti įvairiausiems darbams, pvz., pripildyti smėlio maišus, reikalingus barikadoms, kasti apkasus, įrengti slėptuves, pasiuntinių ir pašto tarnybai ir t.t. Vyrai, virš 50 metų amžiaus, nepašaukti karinei tarnybai, ėjo pagelbinės policijos, namų apsaugos tarnybą, nuosavom mašinom, be atlyginimo, vežiojo keleivius, nes autobusai ir jų vairuotojai buvo paimti kariniams transportams. Sunkvežimiai, maisto transporto autovežimiai tęsė savo darbą, tik vairuotojai buvo karinėse unifirmose ir ginkluoti. Komerciniai užrašai buvo užtepti slepiančiais dažais ir vietoje miltų, sviesto, vežiojo šaudmenis, sprogstamas medžiagas, kautynių maisto davinius. Bendra apimtimi — visos krašto galimos priemonės, nežiūrint jų ankstyvesnės paskirties, buvo įjungtos vienam bendram tikslui — karui.

Kitoks vaizdas buvo arabų pusėje — visa organizacija buvo karinės administracijos rankose ir kai karinis tiekimas sutriko, krašte esančios kitos priemonės, civilių žinioje, nebuvo panaudotos.

Žydai ryškiai išskyrė bendrą strategiją, susidėjusią iš kariniai - politinės, sujungtos su ekonomine, psichologine ir diplomatine, kuri buvo karinio skyriaus atsakomybėje, ir šiam skyriui vadovavo ministeris pirmininkas su padėjėjais — krašto gynybos, užsienio reikalų, informacijos ir finansų ministeriais. Sekanti buvo veiksmų strategija, nustačiusi bendras operacijas, jų laiką ir pagrindinius tikslus. Už šio skyriaus veiksmus buvo atsakinga vyriausia karinių jėgų taryba, kuriai vadovavo krašto gynybos ministeris. Karinėms jėgoms — sausumos, oro ir vandens — vadovavo generalinis štabas, kurio viršininkas buvo gen. Itzak Rabin.

Organizacija

Visa žydų karinė organizacija rėmėsi karo vadais trijuose frontuose, kur operacijos vyko nepriklausomai ir už veiksmus buvo atsakingi frontų vadai. Oro jėgų veiksmai, kurie nulėmė Izraelio laimėjimą, buvo koordinuojami su sausumos jėgų veikimu ir kontroliuojami kariuomenės štabo viršininko ar jo atstovų kiekvienam fronte. Sausumos jėgos kiekvienam fronte, bet kurio padalinio ribose, buvo pakankamai stiprios ir lanksčios savo organizaciją pritaikyti pagal reikalaujamas vietos, laiko sąlygas ir kintančias aplinkybes. Vietoje iš anksto nusistovėjusios divizijos organizacijos, buvo sudaromos, pagal uždavinio ir aplinkybių reikalavimus, laikinos kautynių grupės ir paskiri taktiniai vienetai, vieno vado atsakomybėje tam uždaviniui vykdyti. Šitoks lankstumas buvo labai naudingas greitam jėgų pergrupavimui, krypties pakeitimui, smūgio sutelkimui iš vieno sektoriaus į kitą.

Arabų organizacija buvo konservatyvi — nelanksti. Vyriausias vadas buvo prezidentas Gamal Abdel Nasser. Sprendimai ir strateginio pobūdžio įsakymai ėjo per kariuomenės vadą F. Maršalą Abdul Hakim Amer, ir karo ministerį Shamas Badran, kuris vadovavo visos arabų sąjungos jėgoms. Vyriausio vado įsakymai siekė divizijų ir atskirų grupių vadus, iki bataliono vadų imtinai. Šitokioje nepaslankioje organizacijoje pasireikšti iniciatyvai buvo labai maža vietos. Priedui, arabų aviacija buvo vadovaujama visai atskiros institucijos, kai tuo tarpu visai arabų sausumos sąjunginei kariuomenei vadovavo gen. Ali Amer.

Jordano jėgoms asmeniškai vadovavo karalius Husseinas. Originali brigados organizacija ten buvo išlaikyta, jei, bendrai imant, Jordano jėgų organizacija buvo paslanki tai neturėta rezervų antrose linijose ir sto-

---

pranešimą iš bolševikų kariuomenės gyvenimo. Jo pranešimas buvo ištisa bolševikinės kariuomenės panegirika. Tarp kita ko, jis pasakė tokią naujieną: esą, sovietai turį tokių patrankų, kurių negalima iššauti, jeigu nenutaikoma visu 100% tiksliai. Mes juokėmės, kad tokių patrankų negalima vartoti, nes sunku būtų jas iššauti. Argi patranka žino į kokį taikinį ji nutaikoma? Tai žino tik žmogus—karys. Ir po 30 metų, nei bolševikai nei Vakarų pasaulio kariuomenės, tokių patrankų neturėjo, nors per tą laiką ginklai buvo ir patobūlinti.

Ar ltn. Pečiūra buvo bolševikų užverbuotas, ar ne — nežinau. Tik labai nustebau, kad ltn. Pečiūra, bolševikams užplūdus Lietuvą, buvo vienas iš pirmųjų, kuris, jau tada subolševikintame "Karyje", savo straipsnyje vartojo žodį "smetonijada". Taip atsiliepė buvęs nepriklausomos Lietuvos karininkas apie savo krašto vyriausią ginkluotų jėgų vadą. Taip atsiliepė žymus skautas apie savo buvusį šefą. Taip darė ne tie karininkai, kurie gal buvo Smetonos valdymu nepatenkinti, bet daugiau tie, kurie anksčiau Smetoną taip labai garbino.

Antrosios bolševikų okupacijos metu V. Pečiūra buvo pavergtos Lietuvos teatrų departamento direktorius. Vėliau buvo pažemintas — paskirtas tik direktorium meno galerijos, kuri buvo įrengta Vilniaus katedroje.

Į JAV atvyko šie buvę 4 p.p. karininkai: mjr. P. Staras, kpt. A. Baleišis, kpt. V. Ruseckas, ltn. J. Burneikis, ltn. A. Repšys, ltn. A. Tumas ir ltn. A. Pustelninkas. Pastarasis V. Vokietijoje baigė gydytojo mokslus. Į Angliją nuvyko plk. ltn. T. Vidugiris ir kpt. F. Neveravičius. Į Kanadą — ltn. V. Aižinas-Eižinas ir kpt. J. Vaičeliūnas.

kota oro jėgų paramos. Kai Jordano oro jėgos, susidėjusios iš 40 lėktuvų, buvo sunaikintos žemėje, tai karaliaus Husseino brigadų išblaškymas buvo tik laiko klausimas.

Irako ekspedicinės jėgos veikė Jordano karaliaus vadovybėje, tačiau liko izoliuotos pirm negu gavo įsakymus veiksmams.

Ekspertų nuomone, Sirijos armijos organizacija buvo gera. Karo išvakarėse, generalinio štabo viršininkas gen. Achmed Sweidani asmeniškai perėmė karinių jėgų vadovavimą "Palestinos fronte". Siriečiai puikiai išdėstė rezervus gilumon keturiose gynybos linijose. Siriečiams nepavyko išsilaikyti netekus savos aviacijos, dėl Izraelio viršijančių šarvuotų jėgų ir jų judrios taktikos.

Izraelio žvalgyba

Be gerai organizuotos žvalgybos, žydams vargu būtų pavykę pirmųjų dienų pasiekti rezultatai. Strateginė žvalgyba, gal būt, ir nedavertino arabų pajėgumo, manyta, kad Nasseris užsiėmęs Yemeno konfliktu, bus ten nukreipęs didesnę dalį savo jėgų. Taip pat nepilnai buvo apskaičiuota, kiek Maskva buvo prisidėjus prie arabų apginklavimo. Taktinė žvalgyba, tačiau, savo uždavinį atliko be priekaištų. Pirmąją karo dieną žydų oro jėgos nebūtų pajėgę sunaikinti priešo 400 lėktuvų, nesuspėjusių palikti kilimo takų 25 aerodromuose, jei jų pilotai nežinotų kur, kada ir kaip užklupti nepasirengusius gintis, ar pabėgti nuo užpuolimo dar žemėje. Žydai taip pat turėjo gerai žinoti žemu skridimu priartėjimo kelius prie numatytų taikinių, iš kurios krypties pulti, kurie lėktuvai buvo tikri ir kurie tik manekenai, kurios bazės buvo aktyvios ir kurios buvo laikomos tik klaidinimui, kur ir kaip buvo išdėstyta priešlėktuvinė gynyba, jos ginklų tolišauda, apšaudomi sektoriai, oro sekimo tinklas ir t.t. Visos tos reikalingo informacijos, birželio 5 dienos rytą, prieš kylant lėktuvams su uždaviniais, buvo tiksliai surinktos ir pilotams perduotos.

Sovietai aprūpino arabus priešlėktuvinėmis SA-2 raketomis su radaro įrengimais. Žydų pilotai, tačiau, puikiai žinojo jų išdėstymą prie Sueso kanalo, žinojo, ir kaip nuo jų apsisaugoti. Devynios SA-2 raketos pakliuvo į Izraelio rankas su laidymo, valdymo, kontrolės ir sekimo aparatais, pilnais komplektais brėžinių ir instrukcijomis, kaip visais įrengimais veikti (iš anų šešios atsidūrė amerikiečių rankose).

Didelis žvalgybos skyriaus planas buvo, vadinamos, "kautynių miglos". Šis planas klaidino priešų vadus, skleidžiamomis falsifikuotomis informacijomis, nukreipiant kautynių jėgas klaidinga kryptimi. Priešų augštesnieji štabai buvo klaidinami visomis galimomis priemonėmis — radio, falsifikuotais raštiškais net ir šifruotais pranešimais, įsakymais, pasiuntinių asmeniškais pranešimais (arabai veikiantys žydų naudai). Miestai ir strateginiai punktai, jau pakliuvę žydų rankosna, nebuvo skelbiami tuoj pat, o tik dvi, tris dienas vėliau oficialiai buvo pranešama apie tai visuomenei. Pav. arabų oro bazėje El Ariš beveik 24 valandas plevėsavo arabų vėliavos, net radio ryšis buvo palaikomas su arabų štabu ir besileidžiančiais lėktuvais, tikslia arabų kalba net su egiptietišku akcentu. Egipto lėktuvai buvę ore visi grįžo į "savo" bazę, tiesiog Izraelio rankosna.

"Kautynių miglos" plačiai ir įtikinančiai skelbė, kad arabų jėgos laimėdamos vietovę po vietovės didele sparta artėja Tel Avivo kryptimi. Arabams susidarė įspūdis, kad žydai desperatiškai kovoja dėl Negevo gyvenviečių ir Gazos juostos kaimų, kai tuo tarpu, Izraelio jėgos buvo jau toli Sinajuje, užnugaryje arabų jėgų, gaudydamos ten be jokios apsaugos ir kautynėms pasirengimo esančius arabų dalinius.

Jordane žydų šarvuotos jėgos užėmė strategiškai svarbų Nablaus miestą, be jokio pasipriešinimo. Gyventojai iš tolo pasitiko Izraelio tankus su entuziazmu, draugiškai mosuodami vėliavomis, manydami, kad Irako ekspedicinės jėgos ateina pagelbon į Nablų, kaip buvo numatyta ir skelbta. Tačiau, minėtos ekspedicinės jėgos Izraelio buvo užpultos ir neutralizuotos toli į rytus nuo Nablaus, ir jų vietoje žydai atėjo irakiečių keliu į miestą iš rytų pusės. Jordaniečiai buvo stipriai apsikasę ir išsidėstę gilumon (be paslankių rezervų) į vakarus nuo Nablaus, į Izraelio pusę, iš kur buvo laukta žydų puolimo. Visa gynybos sistema sugniužo be pasipriešinimo, pasirodžius žydų tankams iš rytų arabų rezervacinėse pozicijose. Apie sutrukdymą Irako ekspedicinių jėgų ir Nablaus paėmimą žydai laikė paslapty. Išsklaidytos Jordano jėgos, nežinodamos, kad Nablus jau užimtas žydų, žygiavo ten į surinkimo punktą, kur

Izraelio jėgos, atatinkamai pasirengę, jas tinkamai "surinko".

Žydai, tuo pačiu tikslu, neskelbė ir Jericho miesto paėmimo. Todėl išblaškytos Jordano jėgos, besitraukiančios link Ammano, per Jerichą, žydų irgi buvo atatinkamai "surankiotos".

Ginklavimas

Žydų ginklai buvo įvairūs — nuo ultramoderniškų iki improvizuotų. Taksi auto mašinos matėsi kovojančios šalia moderniškų tankų, keleiviniai miestų autobusai, privačios mašinos, greta karinių transporto ir šarvuotų mašinų, civiliniai lėktuvai skrido karinių džetų keliais bombardavimams, žvalgybai ir ryšiui. Antrojo pasaulinio karo tankai buvę išimti iš apyvartos, dabar aptvarkyti, riedėjo greta M48 Pattonų, Ben Gurionų, Britų Centurionų su naujomis 105 mm tolimo našumo patrankomis, AMX-13, Shermanais, iš karo grobio paimtais T-55, T-34 (Sovietų). Viso būta apie 10 skirtingų tankų tipų. Nekitokia padėtis buvo ir su artilerijos pabūklais — keturių skirtingų valstybių ir septynių skirtingų kalibrų.

Staigmena buvo Sovietų tolimo našumo 160 mm patranka, valdoma kompiuteriais, patekusi žydams, arabų ir siriečių frontuose. Apie šią patranką žydų žvalgyba net nežinojo. Patrankas paėmė žydų parašiutininkų daliniai, radę prie patrankų instrukcijas dar originalinėje rusų kalboje.

Kiekvienas žydų dalinys buvo aprūpintas visais ištekliais 72 valandoms — maistu, kuru, šaudmenimis ir atsarginėmis dalimis. Daliniui įsivėlus į kautynes ilgiau kaip 72 valandas, papildomas tiekimas buvo vykdomas oru. Taisymo junginiai iš atsarginių, su savais įrankiais ir savom mašinom, bei atsarginėmis dalimis, sekė kautynių dalinius — netarpinei apsaugai vairuotojai ir mechanikai buvo ginkluoti.

Egiptiečiai, siriečiai ir irakiečiai naudojo standartinius Sovietų ginklus ir vežimus, jordaniečiai — britų ir amerikiečių.

Strategija ir taktika

Izraelio doktrina nuo 1956 m. nepasikeitė: — sukrėsti priešą psichologiniai, ypatingai klaidinant netikėtu, iš nelaukiamos krypties, judėsiu, nelauktu metu; laisvė vadų sprendimuose ir iniciatyva kautynių lauke, paslanki kautynių junginių organizacija pagal susidėjusias aplinkybes, išnaudoti laimėjimą be poilsio ar sustojimo (Nuo pradžios karo veiksmų nei vadai, nei kareiviai neturėjo poilsio, nei miego iki pat karo veiksmų pabaigos).

Frontų ir sektorių vadams buvo duota didelė laisvė sprendimuose kautynių operacijoms, leidžiant kiekvienam laisvai pasireikšti vyriausio štabo nustatytuose bendruose rėmuose.

Žydų pietinės grupės jėgos, sutelktai prasiveržę siaurame ruože į arabų gynimo sistemą, skleidėsi už jų pirmųjų linijų gilumoje keliomis kryptimis, vietomis padedant aviacijai, izoliuojant atsparos punktus iš neginamos pusės — iš užpakalio. Tuo pačiu plečiant frontinę pralaužtą liniją, per kurią motorizuoti daliniai ir transportas veržėsi Sueso kanalo link. Pagal 1956 m. patyrimą egiptiečiai stiprino sparnus, nesitikėdami žydų puolimo fronte į įtvirtintas pozicijas.

Jordaniečiai puolė Jeruzalės ir Tel Avivo ruože. Tuo metu žydų parašiutininkų daliniai krovėsi į lėktuvus Sinajaus puolimui. Pasikrovimas buvo nutrauktas ir remiant šarvuočių brigadai, buvo pereita į priešpuolį. Tuo pačiu metu, panaudojant vietines privačias susisiekimo priemones, dalis rezervų buvo permesta į atvirą Jordaniečių dešinį sparną. Penkių valandų laikotarpyje žydai jau alino jordaniečių rezervus ir tiekimo bei vadovavimo punktus. Tuo pačiu metu žydai, sutelktu frontiniu puolimu, suardė dar išsilikusią Jordano puolimo sistemą.

Strateginė situacija Sirijos fronte atrodė kitaip: kaip liniuote nubrėžta, tiesi siena pietuose kirto Sirijos-Izraelio lygumas. Šiaurėje ji šliejosi į kalnų pašlaites, viduryje telkšojo Galilejos ežeras su Jordano augštupiu. Sirijos fronto sparnai buvo apsaugoti šiaurėje amžino sniego viršūnėmis Harmono kalnų virtinės, ir Yarmuko išgraužos - slėnio pietuose. Žydams buvo galimas tik frontinis puolimas prieš kalną, stiprios ugnies įtakoje, per minų laukus, spygliuotų vielų užtvaras ir eiles įtvirtintų pozicijų. Po 100 valandų intensyvaus artilerijos ir oro bombardavimo, rūpestingai parinktose vietose, aštraus kylio forma žydai prakirto plyšius siriečių gynybinėje sistemoje ir toliau, bendra žydų taktika, pakliuvę tarp gynybos linigų, skleidėsi į šalis, ypatingai nukreipiant puolančias jėgas į pietinę fronto dalį, kur per neginamas lygumas galėjo skverbtis žydų šarvuočiai.

Ta pačia proga paminėtina gen. Dayano teorija, šiame kare vykdoma. Vadai turi būti priekiniuose dalinių skaidinimuose. Nenumatyti ir staigūs pakeitimai, rezervų permetimai ar jėgų pergrupavimai turi būti atliekami štabų, pagal vado duotus nurodymus radio ar kitomis galimomis priemonėmis. Net brigadų vadai turėjo būti smūgio smaigalyje, kad galėtų sėkmingai nukreipti jėgas reikiama kryptimi. Ši taisyklė galiojo iki pat skyrininko.

Kita tipinga koncepcija, tai nuo kautynių pradžios iki pabaigos kovotojai neprivalėjo sustoti; be miego ir normalaus maisto jie turėjo tęsti kautynes iki priešo atsparumas buvo palaužtas.

Gynyboje žydai priekyje laikė galimai mažesnes jėgas, kartais pasikliaudami ginkluotais, pasilikusiais nuo mobilizacijos, vietos gyventojais. Operacinės jėgos buvo telkiamos gilumoje priešpuoliui, išryškėjusia priešo gynybos silpnąja kryptimi.

Puolime, visos galimos jėgos, žmonėmis, ginklais ir šarvuočiais buvo telkiamos į siaurą, prasiveržimui numatytą ruožą, esant reikalui, laikinai būdavo paimamos jėgos ir iš kaimyninių sektorių, net rizikuojant tose vietose pralaimėjimu. Dideliu mastu buvo toleruojama atskirų vadų iniciatyva sprendimuose, vykstant kritiškoms operacijoms.

Karinių jėgų mobilizacija

Artimųjų Rytų karas rėmėsi kiekvienos kariaujančios pusės maksimaliniu pajėgumu ekonominiai, pramoniniai, moksliniai ir žmonių ištekliais. Izraelis su 2,5 milijono gyventojų sumobilizavo apie 300,000 karių (vyrų ir moterų), kas sudarytų daugiau kaip 10 procentų gyventojų. (Tuo tarpu augščiausias mobilizacijos procentas pasaulyje). Arabai iš 60 milijonų gyventojų galėjo sumobilizuoti 5 procentus karių, kurie skaičiumi (apie 3 milijonai) galėjo izraelitus lengvai nugalėti. Tačiau socialinis, ekonominis ir išsimokslinimo žemas lygis, organizuotumo stoka ir kitos kasdieninės, tipingos arabų kraštams, priežastys teleido prieš Izraelį sumobilizuoti vos apie 300,000 karių (kas sudarytų apie pusę proc. visų gyventojų). Ekonominiai ištekliai nekiek geriau teatrodė: metinė 2,5 milijonų žydų produkcija 1966 m. prilygo 32 milijonų arabų gamybai (čia gal vertėtų patikslinti, kad minint arabus turima galvoje Suvienytos Arabų Respublikos — United Arab Nations — URA). Izraelis turi daugiau, negu visos arabų valstybės kartu: laboratorijų, išradimo centrų, didesnę pramonę, prekybą, oro ir jūrų laivininkystę, geresnius ir daugiau inžinierių, technikų, mechanikų, ryšių specialistų ir t.t. Bendra apimtimi, žydai turėjo pranašumą kokybėje, visose srityse.

Arabų - žydų karas pasaulinėje ir Artimų Rytų šviesoje liko labjau iškilesnis politiniai - psichologiniu atžvilgiu, negu kariniu.

Redaguoja —
š. P. Petrušaitis
1561 Holmes Ave.,
Racine, Wisc.

IV LIETUVOS ŠAULIŲ SĄJUNGOS SUVAŽIAVIMAS

Suvažiavimas, įvykęs 1967 m. spalio mėn. 7 d., Jaunimo Centre, Čikagoje, prasidėjo pamaldomis TT jėzuitų koplyčioje ir "Tėviškėlės" parapijos bažnyčioje.

Po pamaldų atliktos apeigos prie žuvusiems dėl Lietuvos Laisvės paminklo Jaunimo Centro sodelyje. Kalbėjo S-gos pirmininkas š. Vl. Išganaitis. Vainiką padėjo ir aukurą uždegė šaulės K. Kodatienė ir S. Petrauskienė.

IŠKILMINGAS POSĖDIS

Į iškilmingojo posėdžio prezidiumą buvo pakviesti: Lietuvos gen. konsulas dr. P. Daužvardis, L. V. S-gos "Ramovės" CV pirm. prof. gen. St. Dirmantas, Sav. - Kūrėjų CV pirm. dr. K. Gudaitis, S-gos garbės nariai — Al. Mantautas, gen. K. Musteikis, teis. R. Skipitis, Amerikos LB CV pirm. inž. Br. Nainys, Amerikos ir Kanados Lietuvių Fronto Bičiulių CV pirm. inž. Vyt. Galvydis, L. S. Brolijos Vyriausias Skautininkas v. s. Vl. Vijeikis, TT Jėzuitų atstovas kun. J. Kubilius, SJ, gen. M. Rėklaitis ir Teisininkų ir "Naujienų" atstovas Alg. Budreckas.

LŠST IV Visuotinio Atstovų suvažiavimo dalyviai prie žuvusiems dėl Lietuvos Laisvės paminklo, čikagoje
V. Noreikos nuotr.

Prezidiumui užėmus vietas, buvo įneštos JAV, Lietuvos ir šaulių kuopų vėliavos. Himnus sugiedojo š. muz. J. Sodaičio vadovaujamas šaulių moterų oktetas. Posėdžiui pirmininkavo š. Vl. Išganaitis.

Konsulas dr. P. Daužvardis savo sveikinimo žodyje priminė, kad besirūpinant tauta nereikia pamiršti valstybės. Be valstybės tauta nyksta. Kvietė atstovus šauliškai kovoti dėl Lietuvos laisvės su drąsa širdyse.

S-gos garbės narys R. Skipitis prisiminė, kad jis buvo septintasis iš pirmūnų šaulių. Prašė šaulius remtis pirmūnų ryžtu bei valia ir tas dorybes išeivijoje puoselėti.

S-gos garbės narys, buvęs LŠS-gos CV pirmininkas Al. Mantautas sveikino Suvažiavimą ir perskaitė S-gos garbės narės Sofijos Pūtvytės - Mantautienės linkėjimus.

Dr. K. Gudaitis sveikino Suvažiavimą Lietuvos kariuomenės savanorių kūrėjų vardu.

Prof. gen. St. Dirmantas, kalbėdamas ramovėnų vardu, prisiminė apie pirmuosius šaulių karinius pratimus Žaliakalnyje, Kaune. Taip pat užakcentavo, kad visada reikia būti šauliams pasiruošusiems kovoti, nors ir pats pasiruošimas nėra kova. Tikroji kova yra jėgos kova, kuri turės įvykti, nes pagal įvykių eigą, dabartinį Vašingtoną reikia laikyti praėjusiu Miunchenu, pagimdžiusiu II-jį pasaulinį karą.

Jis taip pat sveikino Lietuvių Profesorių Amerikoje ir Pasaulio Lietuvių Inžinierių ir Architektų dr-jų vardu.

Inž. Br. Nainys savo žodyje prašė šaulių padėti kitiems išlaikyti tautinę drausmę.

V. sktn. Vl. Vijeikis priminė savo šaulį mokytoją, kuris turėjo didelę įtaką jo brendime. Dėl šios priežasties jis dabar dirba su lietuvišku jaunimu. Prašė šaulius įkvėpti šaulišką dvasią išeivijos jaunimui. Alg. Budreckas sveikino Teisininkų d-jos ir "Naujienų" vardu.

Val. Šimkus, sveikinęs Vilniečių, Liet. Atgimimo Sąjūdžio ir "Laisvosios Lietuvos" kolegijos vardu, pareiškė, kad šaulė - vaidilutė, šaulys - riteris turėtų būti, sekdami Vl. Pūtvio ideologiją. Jei dabar to trūksta, galima pataisyti. Užbaigė savo žodį Bern. Brazdžionio eilėraščiu apie ištrėmimus.

Inž. Vyt. Galvydis savo ilgesniame sveikinime apibendrino šaulių uždutis išeivijoje. Žodį baigė: "Dievę, stiprink kenčiančią Lietuvą ir duok mums jėgų ir išminties bendroje kovoje už laisvą Lietuvą laisvame krašte".

Ant. Gintneris sveikino Balfo vardu, ragindamas šaulius šelpti savo į vargą patekusius tautiečius.

Iškilmingas posėdis buvo baigtas kun. J. Borevičiaus, SJ, paskaita, kurioje prelegentas ryškino mintį, kad kovoje dėl laisvės reikia daugiau remtis dabartimi.

Sugiedojus giesmę: "Lietuviais esame mes gimę...", buvo išneštos vėliavos ir posėdis buvo uždarytas.

Raštu ir telegramomis Suvažiavimą sveikino: min. St. Lozoraitis — Lietuvos diplomatijos šefas, J. Kajeckas — Lietuvos atstovas Vašingtone, B. K. Balutis, Lietuvos ministeris Londone, vysk. V. Brizgys, dr. Julius J. Bielskis, Lietuvos generalinis konsulas, Jonas Žmuidzinavičius — Lietuvos generalinis konsulas, Antanas J. Rudis — Amerikos Lietuvių Tarybos pirm., Vaclovas Sidzikauskas — Lietuvos Laisvės Komiteto pirm., dr. K. J. Valiūnas — Vliko pirm., Z. Raulinaitis — "Kario" redaktorius, LK Sav. - Kūrėjų Čikagos sk. valdyba, Rezoliucijoms Remti k-to pirm. Leonardas Valiukas, SLA prezidentas Povilas P. Dargis, prel. M. Krupavičius, Kun. Birutės Karių Šeimų Moterų d-jos Čikagos sk. pirm. Marta Babickienė, Martyno Jankaus š. kp. valdyba, gen. M. Rėklaitis, S-gos garbės narė Sofija Pūtvytė - Mantautienė ir Juozo Daumanto šaulių kp. valdyba.

DARBO POSĖDIS

Į po trumpų užkandžių prasidėjusio Darbo posėdžio prezidiumą buvo išrinkti: S-gos g. n. Al. Mantautas — garbės pirmininku, St. Šiaučiulis — pirm., ir K. Kodatienė — vicepirm.

Į sekretoriatą: inž. Vyt. Galvydis, J. Grybauskas ir M. Maksvytis.

Į rezoliucijų komisiją: kun. J. Borevičius, SJ, Alg. Budreckas, Br. Keturakis, M. Šnapštys ir Raulinaitis.

Registracijos komisijai, pirmininkui Maksvyčiui, buvo pavesta eiti ir mandatų komisijos pareigas.

Posėdyje dalyvavo 69 atstovai, turį balsavimo teisę.

Pranešimus apie savo veiklą padarė: S-gos pirm. Vl. Išganaitis, šaulių moterų vadovė K. Kodatienė, jaunimo vadovas Vyt. Bilitavičius, jūrų šaulių vadovas G. Valentinas ir "T. T." red. P. Petrušaitis. Prie pranešimų perskaitytas ypatingųjų reikalų skyriaus vedėjo V. A. Mantauto raštas.

Duomenis apie S-gos finansinį stovį pateikė CV ižd. K. Žilėnas, paryškindamas, kad daugiausiai pajamų gauta už išplatintas kalėdines atvirutes.

Rev. komisijos pranešimą padarė jos pirm. Br. Ambraziejus.

Garbės teismo pranešimą padarė kun. J. Kubilius, SJ, kviesdamas Suvažiavimą susikaupimo minute pagerbti mirusį garbės teismo pirmininką a. a. Joną Giedriką. Užsiminė apie nemalonų epizodą, atsiradusį dėl garbės teismo ir CV pirmininkų trinties, kuris gerokai pakenkė S-gos orumui. Siūlė tą įvykį užmiršti kaip nelaimingą nesusipratimą.

Po pranešimų buvo diskusijos, kuriose dalyvavo: Br. Keturakis, Vl. Išganaitis, kun. J. Borevičius, SJ, Al. Mantautas, B. Pupalaigis, inž. J. Preikšaitis, K. Kodatienė, St. Jokubaitis, St. Bernatavičius, Ant. Gintneris, Vl. Rukštys, inž. J. Stašaitis ir kit.

Buvo siūloma sudaryti CV darbo planą, skirti nuolatinį atstovą prie politinių veiksnių, suruošti S-gos metinį balių, griežtai išrinkti nario mokestį, stiprinti ryšius su vienetais ir t.t.

Po šių diskusijų, klausimų, atsakymų ir paaiškinimų visi pranešimai buvo priimti.

J. Petrulioniui pasiūlius, Suvažiavimas pareiškė viešą padėką "Nepriklausomai Lietuvai" leidinio red. P. Petrušaičiui už jo atliktą darbą.

Vlado Pūtvio monografijos reikalu kalbėjo jos vyr. red. A. Mantautas. Taip pat jis pranešė, kad savo ir S-gos g. n. Sofijos Pūtvytės - Mantautienės auka įrašo a. a. Vladą Pūtvį ir Nežinomą Šaulį į Lietuvių Fondo narius.

Toliau sekė pranešimai apie šaulių dalinių veiklą, kuriuos pranešėjai turėjo labai trumpinti, nes buvo duota tik 3 minutės laiko pranešimui.

Pranešimus padarė: St. Jokubaitis — Toronto Pūtvio, J. Petrauskas — Vytauto Didžiojo, Al. Mantautas — Martyno Jankaus, inž. J. Stašaitis — Jono Vanagaičio, Stp. Jakubickas — DLK Gedimino, P. Petrušaitis — DLK Kęstučio, Ig. Petrauskas — LK Mindaugo, V. Tamošiūnas — Stasio Butkaus, M. Maksvytis — gen. Teodoro Daukanto jūrų, St. Bernatavičius — Klaipėdos jūrų ir J. Petrulionis — Detroito Geležinio Vilko. j. šaulių kuopų vardu.

Taip pat buvo perskaitytas Juozo Daumanto šaulių kuopos raštiškas pranešimas su pasiūlymais.

Toliau sekė LŠST statuto pakeitimo klausimas. Po diskusijų buvo nutarta statuto pakeitimus, su dar keliais papildomais pakeitimais, priimti. Papildomi pakeitimai turi būti paskelbti S-gos aplinkraščiuose.

Po jau gana ilgo ir varginančio darbo buvo eita prie S-gos vadovybės rinkimų. J. Šiaučiulis pasiūlė, kad S-gos pirmininkas būtų renkamas Suvažiavimo atstovų. Pasiūlymas buvo pastatytas balsavimui. Už — balsavo 21, o kiti susilaikė.

Pirmuoju balsavimu S-gos pirmi-

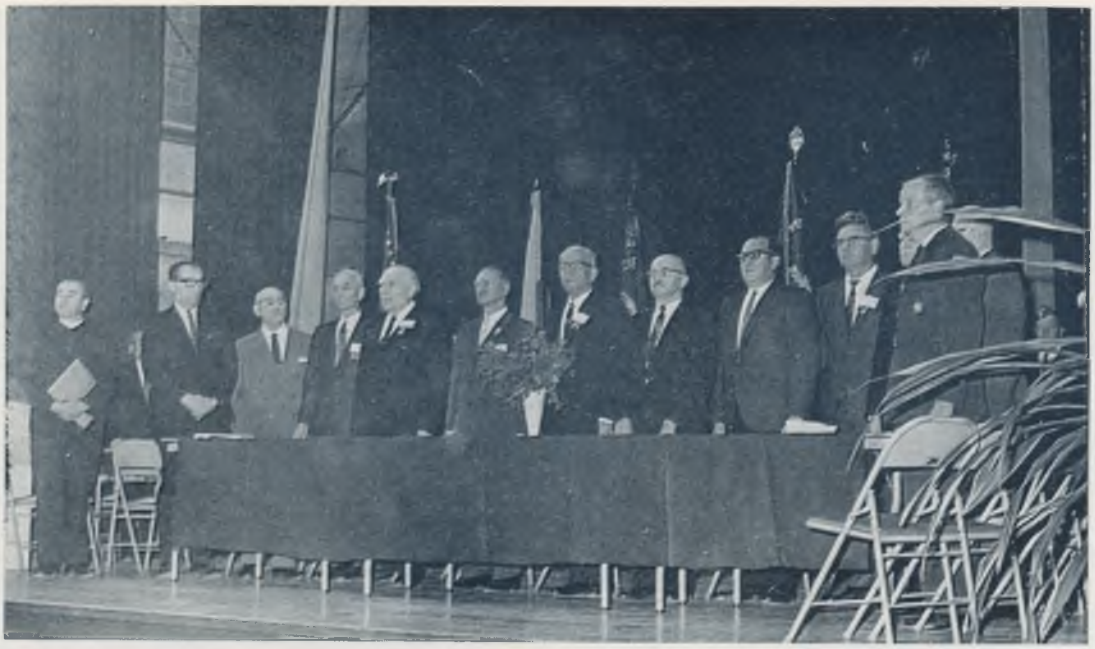

LŠST IV-jo Vis. Atstovų suvažiavimo garbės prezidiumas. Iš k. į d.: kun. J. Kubilius SJ—TT Jėzuitų atstovas, Alg. Budreckas—teisininkų ir "Naujienų" atst., dr. K. Gudaitis—Sav.-kūrėjų CV pirm., gen. K. Musteikis—S-gos garbės narys, teis. R. Skipitis—S-gos g.n., Al. Mantautas—S-gos g.n., Vl. Išganaitis—S-gos CV pirm., dr. P. Daužvardis—Lietuvos gen. konsulas, inž. Br. Nainys—JAV LB CV pirm., inž. Vyt. Galvydis—Lietuvių Fronto Bičiulių CV pirm., prof. St. Dirmantas—L.V.S-gos "Ramovė" CV pirm., gen. M. Reklaitis ir vyr. sktn. Vl. Vijeikis.

ninku buvo išrinktas Vl. Išganaitis, surinkęs 44 balsus.

P. Petrušaitis pareiškė, kad ką tik priėmėme statutą, kuri sulaužėme, todėl reikia pakeisti paragrafą, nusakantį S-gos pirmininko rinkimo būdą. Suvažiavimas tam pritarė ir pavedė statuto komisijai tai atlikti.

Vl. Išganaitis pasiūlė, kad į CV, be jo, būtų renkama dar 10 asmenų. Suvažiavimui su tuo sutikus, buvo pasiūlyta ir į CV išrinkta: K. Kodatienė — 61, K. Žilėnas — 52, M. Maksvytis — 51, P. Petrušaitis — 45, St. Bernatavičius — 44, kun. J. Borevičius, SJ, — 42, Vyt. Bilitavičius — 39, Ant. Gintneris — 36, B. Pupalaigis — 34 ir J. Grybauskas — 31 balsu. G. Valentinas liko kanditatu.

Į Garbės teismą buvo išrinkti: Alg. Budreckas, kun. J. Kubilius, SJ ir M. Šnapštys. Kandidatai: V. Tamošiūnas, Vyt. Galvydis ir Em. Petrauskaitė.

Revizijos komisija pasiliko ta pati: Br. Ambraziejus, Anatol. Kairys ir Adolf. Jotka.

Po rinkimų pranešimus dar padarė uniformų komisijos nariai: M. Maksvytis ir Ant. Gintneris. Siūlyta suvienodinti Amerikos ir Kanados šaulių uniformas, jas priderinant praktiškai prie dabartinio gyvenimo sąlygų.

B. Pupalaigis siūlė kad būtų įsteigti šaulių pasižymėjimo ženklai, skirti išeivijai, nes Lietuvoų Šaulių Sąjungos pasižymėjimo ženklai nesiderina su dabartine S-gos padėtimi.

Suvažiavimo rezoliucijas perskaitė kun. J. Borevičius, SJ, kurios buvo priimtos vienbalsiai.

Prieš baigiant darbo posėdį, S-gos pirm. Vl. Išganaitis prašė, kad visi šauliai susiklausytų, vieningai dirbtų ir reikštų vieni kitiems pagarbą.

J. Šiaučiulis, prieš uždarydamas suvažiavimą, padėkojo atstovams už nuoširdų bei našų darbą ir pareiškė mintį, kad visos šaulių pastangos būtų nukreiptos į lietuviško jaunimo verbavimą į šaulių eiles.

Suvažiavimą uždarė prezidiumo pirm. J. Šiaučiulis, perduodamas S-gos vėliavą jos pirmininkui Vl. Išganaičiui.

Suvažiavimas buvo gausus, gerai organizuotas ir praėjo tvarkingai. Visos trys Čikagos šaulių kuopos ir CV pasirodė gerai jį organizuodamos ir įvykdydamos.

Vienok, reikia priminti, kad tai buvo ilga, ilga ir varginanti diena tiek rengėjams, tiek atstovams. Vieni turėjo pasiruošti, o kiti turėjo atvykti iš gana tolimų vietovių. Visi buvo perdaug išvargę, kad galėtų našiai reikštis Darbo posėdžio eigoje, o ypač jo pabaigoje. Todėl, ateityje Suvažiavimui reikėtų skirti dvi dienas, kad kuopos atstovui, atvykusiam iš Toronto, Montrealio ar kitų tolimų vietovių būtų leista kalbėti ilgiau, kaip tris minutes, pranešant apie jo vieneto trijų metų veiklą.

Taip pat atstovus gerokai pavargino pranešimai, kurių jie negalėjo suprasti dėl kalbėtojų kaltės. Ateityje, kad išvengus šių kliūčių, pranešimai, liečią visos S-gos veiklą, turėtų būti paruošti raštu ir išdalinti Suvažiavimo atstovams, kad jie žinotų bent apie ką kalbama.

Šauliškos idėjos supratimo trūkumas yra dažnas reiškinys mūsų šeimos gyvenime. Jos visi vienodai negalime suprasti ar vienodai ją taikinti savo asmenybei. Labai teisingai iškilmingojo posėdžio paskaitoje kalbėjo kun. J. Borevičius, SJ, kad reikia gyventi dabartimi, taigi ir šauliškąją idėją derinti prie dabarties. Iš praeities galime semtis stiprybės, bet negalime ja gyventi, nes ji jau istorija, taigi, buvęs faktas.

Pats laikas būtų atydžiau pažvelgti, kaip šauliškąją ideją pritaikinti gyvajai dabarčiai, todėl būtų labai pravartu turėti kasmetines šaulių stovyklas, kuriose būtų aptariamas ir vykdomas šauliškosios idejos puoselėjimo reikalas.

↑ Suvažiavimo Darbo prezidiumas. Iš k. į d.: š. K. Kodatienė—vicepirm., S-gos g.n. A. Mantautas—garbės pirm. ir š. J. Šiaučiulis—pirmininkas.

LŠST IV Vis. Atstovų suvažiavimo naujai išrinkta S-gos vadovybė su kuopų pirmininkais. I-je eilėje iš k. į d. sėdi šauliai: Stp. Jakubickas—DLK Gedimino š. kp. pirm., Ant. Gintneris, S-gos garbės narys Al. Mantautas, K. Kodatienė, S-gos pirm. Vl. Išganaitis, kun. J. Borevičius SJ, V. Tamošiūnas—I-jo Lietuvos Kareivio St. Butkaus š. kp. pirm. II-je eilėje: St. Bernatavičius—Klaipėdos jūrų š. kp. pirm., J. Grybauskas, kun. J. Kubilius SJ, K. Žilėnas, M. Maksvytis—gen. T. Daukanto j.š. kp. pirm., B. Pupalaigys, inž. J. Stašaitis—J. Vanagaičio š. kp. pirm., Br. Ambraziejus, Ig. Petrauskas—Liet. Karaliaus Mindaugo š. kp. pirm., St. Jokūbaitis—Vl. Pūtvio š. kp. pirm., Alg. Budreckas ir P. Petrušaitis—DLK Kęstučio š. kp. pirm. Nuotr. V. Noreikos

IV VISUOTINIO LŠST ATSTOVŲ SUVAŽIAVIMO REZOLIUCIJOS

Rezoliucijų Komisija, susidedanti iš šaulių: Alg. Budrecko, kun. J. Borevičiaus, SJ, Br. Keturakio, Raulinaičio ir M. Šnapščio, išklausiusi atstovų ir pareigūnų pranešimus, pasiūlė sekančias rezoliucijas:

1. Suvažiavimas remia laisvinimo veiksnių priimtą laikyseną dėl lietuviškos išeivijos bendravimo su pavergta Lietuva;

2. pasisako už aktyvų šaulių dalyvavimą minint 50 metų Lietuvos nepriklausomybės atgavimo sukaktį;

3. įpareigoja savo narius aktyviai dalyvauti, saugojant savo parapijų lietuviškąjį charakterį, ypatingai organizuojant bažnyčiose pamaldas lietuvių kalba;

4. kviečia savo narius skatinti jaunimą įsijungti į lietuviškas jaunimo organizacijas ir raginti tėvus siųsti savo vaikus į lituanistines mokyklas ir

5. prašo Centro Valdybą dėti pastangų suorganizuoti vasarą ideologinę šaulių studijų savaitę.

Rezoliucijų Komisija taip pat pasiūlė:

1. kad Visuotiniams Atstovų Suvažiavimams būtų skirtos dvi dienos,

2. kad visi Suvažiavimų pranešimai būtų paruošti raštu ir jų nuorašai būtų išdalinti dalyviams ir kad pranešimų santraukos būtų talpinamos "Tremties Trimite" ir

3. kad Centro Valdyba padėkotų Suvažiavimo vardu už visus gautus sveikinimus.

Rezoliucijos ir pasiūlymai Suvažiavimo buvo priimti vienbalsiai.

SVEIKINIMAI LŠST IV VISUOTINIAM ATSTOVŲ SUVAŽIAVIMUI

Labai dėkodamas už malonų pakvietimą į Lietuvos Šaulių Sąjungos Tremtyje visuotinį atstovų suvažiavimą, nuoširdžiai sveikinu suvažiavimo dalyvius.

Šia proga aš primenu, kad nepriklausomoje Lietuvoje Šaulių Sąjunga buvo daug nusipelniusi tautai, ugdydama visuomenėje valstybingo patriotizmo jausmus ir dalyvaudama kovose atkurtai valstybei apginti.

Sovietams okupavus mūsų kraštą, Sąjungos dvasia pasireiškė rezistencijoje, o po karo — ilgame partizanų ginkluotame pasipriešinime, kuris paliks Lietuvos istorijoje kaip vienas reikšmingiausių mūsų tautos laisvės troškimo įrodymų.

Aš linkiu, kad Lietuvos Šaulių Sąjunga Tremtyje, eidama šitomis garbingomis tradicijomis, sekmingai tęstų savo patriotinę veiklą, ypač Lietuvos nepriklausomybės atstatymo byloje.

Su gilia pagarba,

Lozoraitis
Lietuvos Diplomatijos šefas

... negalėdamas dalyvauti L. Š. S. T. suvažiavime, giliai nuoširdžiai sveikinu Lietuvos šaulius ir šaules, susibūrusius L. Š. S. T. Linkiu suvažiavimui sekmės ir sekmingai ateityje puoselėti tėvynės meilę, bei tautinį valstybinį sąmoningumą tautiečių tarpe.

Gilia pagarba,

J. Kajeckas,
Lietuvos Atstovas

Jūsų Sąjunga yra įpėdinė Lietuvos Šaulių Sąjungos, taip garbingai ir prasmingai veikusios Lietuvoje, jos nepriklausomybės laikais. Tas pats vienas faktas — tai jau didelė garbė. Nepamirškim — kad drauge tas ir didelė atsakomybė. Nes kaip kiekvieno žmogaus, taip ir kiekvienos organizacijos — pasakyčiau, ir kiekvienos tautos tikroji vertė pasireiškia tik didelei nelaimei ją ištikus. Tik tuomet neginčijamai paaiškėja, kuo ji iš tikrųjų yra: kietas plienas ar gabalas molio, kurį kiekvienas gali minkyti, kaip jis nori ir išmano...

Aš tikiu, kad lietuvių tauta pasirodys šioje žūt-būtinėje kovoje kaip plienas, kieta. Aš linkiu, kad L.Š.S. T. būtų visada, kaip jos Močiutė Lietuvoje buvo, patpirmiausiose šios kovos eilėse.

Jūsų,

B. K. Balutis,
Lietuvos Ministeris

Linkiu visiems ir kiekvienam iš jūsų panaudoti visus kasdieninio gyvenimo santykius ir lietuviškumą, perduoti Lietuvos ir lietuviškumo meilę jaunimui, visus lietuvius laikyti vieningoje ir drausmingoje šeimoje.

Jūsų suvažiavimas tepraeina tarpusavės pagarbos ir meilės dvasioje. Tą dvasią išneškite į mūsų visuomenę!

Nuoširdžiai Jūsų,

vyskp. V. Brizgys

Tad, broliai šauliai, viskas "Nepriklausomai Lietuvai!"

Su pagarba,

dr. Julius J. Bielskis,
Lietuvos Generalinis Konsulas

Didžiai vertindamas, jog Vlado Pūtvio dvasia, suaugusi su lietuvių praamžinu troškimu būti laisvai ir nepriklausomai, yra gyva užsienio šauliuose, širdingai sveikinu Suvažiavimo dalyvius ir linkiu ko geriausios sekmės. Reiškiu nuoširdžią pagarbą,

Jonas Žmuidzinas,
Lietuvos Generalinis Konsulas

Su dideliu malonumu turiu garbės pasveikinti Amerikos Lietuvių Tarybos vardu Amerikos ir Kanados Lietuvos Šaulių Sąjungos atstovų suvažiavimą.

Nepriklausomoje Lietuvoje atlikti Šaulių Sąjungos darbai ir karinėje srityje ginant Lietuvos laisvę ir kultūrinėje plotmėje dirbant lietuvių tautos tarpe yra gerai žinomi kiekvienam lietuviui patrijotui, kaip Lietuvoje, taip ir laisvame pasaulyje.

Tūkstančiai šaulių padėjo savo gyvybę ginant Lietuvos laisvę bolševikų ir nacių okupacijos metais. Tūkstančiai Jų nuklojo savo kaulais Sibiro taigas ir bolševikų koncentracijos lagerius, bet patriotinė savo Lietuvos laisvės meilė ir kova dėl jos nepriklausomybės nepalūžo Šaulių dvasioje.

Todėl džiugu, kad ir čia, laisvoje Amerikoje ir Kanadoje, Lietuvos Šauliai tęsia savo darbą, padeda savo aukomis ir lietuvišku darbu vesti kovą Amerikos Lietuvių Tarybai už Lietuvos laisvę. Garbė Jiems!

Su didele pagarba tenka prisiminti Lietuvoje Šaulių Sąjungos Kūrėją Vladą Putvinskį, kurio šeima liko žiauriojo okupanto aukomis Sibire, taip pat ir visus kitus veikėjus, okupanto nukankintus ir dar esančius gyvus ir čia dirbančius laisvame pasaulyje.

Reiškiu tvirtą viltį, kad šauliai dirbdami Amerikoje ir Kanadoje, aukodami savo jėgas Lietuvai, sulauks savo tikslo — laisvos ir nepriklausomos Lietuvos.

Su tikra pagarba,

Antanas J. Rudis,
Amerikos Lietuvių Tarybos
Pirmininkas

PRISIMINTAS A. A. ŠAULYS JONAS GIEDRIKAS

Rugsėjo mėn. 19 d. suėjo metai nuo visuomenininko a. a. Jono Giedriko mirties. Velionis iš pat jaunystės dalyvavo visuomeniniame darbe, pradėdamas jį nepriklausomai Lietuvai kuriantis ir jį tęsė iki turėjo pasitraukti iš tėvynės. Vadovavo jaunimo organizacijai "Sūkūrys", priklausė LŠSgai, o ypač aktyviai dirbo žemės ūkio draugijose. JAV pasiekė tremtiniu ir tuojau įsijungė į lietuviškąjį darbą. Ypač daug jis dirbo LŠST gretose, persikėlęs pastoviam gyvenimui į Racine, Wis. Buvo ilgametis DLK Kęstučio šaulių kuopos pirmininkas ir jos garbės šaulys. 1962-1964 m. pirmininkavo visai LŠST. Jau nuo 1957 metų, dėl sunkios ligos, turėjo pasitraukti nuo fizinio darbo ir gerai nesijautė, bet visuomeninio darbo neapleido.

DLK Kęstučio š. kuopa, pagerbdama šviesią velionies atmintį, rugsėjo mėn. 23 d. suruošė mirties metinių prisiminimą — gedulingus pietus, kuriuose dalyvavo apie 60 asmenų. Dieną anksčiau šv. Kazimiero bažnyčioje buvo atlaikytos pamaldos už mirusiojo sielą.

Pietus pradėjo kuopos pirm. š. P. Petrušaitis, trumpai prisimindamas vyresnįjį bendradarbį ir nuoširdų draugą. Po maldos, kurią sukalbėjo kun. P. P. Činikas, MIC, pietums vadovavo š. Z. Lukauskas.

Savo prisiminimus pareiškė ir juose paryškino velionies nuopelnus lietuviškajam reikalui: LB apylinkės pirm. š. Br. Juška, Balfo sk. pirm. š. J. Sinsinas, buvęs Vasario 16 gimnazijos direktorius š. dr. Adolfas Palaitis ir visuomenininkas J. Mišiauskas.

Pietus paruošė sesės šaulės, vadovaujamos valdybos narės š. E. Kleinotienės.

A.a. Jono kapą šv. Kryžiaus katalikų kapinėse Racine, Wis. dengia granito antkapis su iškaltu šaulių ženklu.

P. P.

— — —

Algirdas Budreckas

ŠAULIAMS

Šaunūs vyrai Lietuvos šauliai,
Visad pasiruošę kraštą gint.
Tai brangūs tėvynės patrijotai,
Kurie pasiryžę dėl jos ir mirt.

Nebuvo tai partinė grupė,
O tik artojų vaikai.
Tai garbingi Lietuvos sūnūs,
Tėvynės mylimi šauliai.

Žiaurių, klastingų buvo kaimynų,
Didi nelaimė mūsų tautos.
Ne vienas iš jų norėjo grobti,
Pavergti mus ant visados.

Valdininkai, ūkininkai, darbininkai,
Stojo į šaulių būrius.
Jie dirbo Lietuvos labui,
Ir laikė paruoštus ginklus.

Savanoriai kovės, liejo kraują,
Už laisvę Lietuvos.
Šauliai budėjo visą laiką,
Dėl trispalvės vėliavos.

Detroito St. Butkaus šaulių kuopos Spaudos ir Kultūros sekcija skelbia

NOVELĖS - APYSAKOS KONKURSĄ 1968 m.

TAISYKLĖS:

1. Konkurso tikslas: Lietuvos Laisvės ir Nepriklausomybės atstatymo 50-ties metų sukakties iškilmingas paminėjimas.

2. Rašinių žanras — apysaka ar novelė.

3. Rašinių dydis — penkiasdešimt (50) ar daugiau mašinėle rašytų puslapių, vieną eilutę praleidžiant.

4. Rašinių turinys autorių pasirenkamas laisvai, bet pageidaujama, kad būtų paryškintas tautos solidarumas bei patriotizmas kovose už Lietuvos laisvę.

5. Rašiniai ar jų dalys jau buvę skelbti spaudoje konkursui nepriimtini.

6. Konkurse gali dalyvauti: visi laisvojo pasaulio lietuviai-ės ne vyresni 30 m. amžiaus.

7. **Rašinių premijos:** I-ji — 300 dolerių (šaulio Laisvės Kovotojo auka); II-ji — 200 dolerių (St. Butkaus šaulių kuopos auka) ir III-ji — 100 dolerių (šaulio Mykolo Vitkaus auka).

8. Šį konkursą vykdo, įvertina rašinius, paskirsto premijas ir rašinius spausdina — Šaulių kp. Spaudos ir Kultūros sekcija: pirm. Vl. Mingėla, sekretorė Marija Sims, nariai: Leopoldas Heiningas, Marijonas Šnapštys (šių taisyklių red.) ir Alf. Žiedas. Esant reikalui, sekcija kviečiasi talkon literatus—ekspertus. Konkursui pristatyti rašiniai spausdinami vienkartiniuose leidiniuose ar periodinėje spaudoje Sekcijos nuožiūra, be atskiro autoriaus sutikimo ir atlyginimo.

9. Kiekvienas rašinys privalo būti atžymėtas (pasirašytas) tik slapyvardžiu. Autoriaus tikrasis vardas ir pavardė su spaudai tinkančia fotografija, trumpa autobiografija atsiun-

(perkelta į 281 psl.)

Redaguoja E. PETRAUSKAITĖ, 926 W. 52nd Street, Chicago, Ill. 60609

K. Kodatienė

IŠGIRSK MŪSŲ BALSĄ

O Viešpatie, didis, Kūrėjau galingas,
Išgirsk mūsų balsą ir būk gailestingas:
Sustiprinki ryžtą, sustiprink jėgas,
O dvasios galiūnų dar daug atsiras —
Kovot dėl tėvynės, dėl bočių šalies.
O Angele, geras, mums ranką ištiesk!
Darbu ir auka ir malda taip karšta —
Kad taptų laisva mūs brangi Lietuva.
Per amžius budėję dėl laisvės šventos,
Negalim nurimti, gyventi be jos.
Tetrūksta retėžiai vergijos baisios,
Tiesa viešpatauja ant žemės visos.
Ir kaip visi žmonės laisvųjų kraštų,
Vėl prie Nemunėlio gražiųjų krantų,
Savų ąžuolų ir dangaus globoje
Mes trokštame garbinti, Dieve, Tave!

ŠAULIŲ SĄJUNGOS ATSTOVŲ SUVAŽIAVIMUI PRAĖJUS

Šaulių atstovų suvažiavimai yra šaukiami kas trys metai. Rodos, toks neilgas laikotarpis. Tačiau kiek daug visokių įvykių per tą laiką būta. Tų pasikeitimų buvo ir mūsų Sąjungoje. Tenka pasidžiaugti, jog šaulių gyvenime tie metai įnešė didesnį organizuotumą, sustiprėjo nariais ir veikimu buvusios kuopos, o taip pat įsisteigė ir keletas naujų. Malonu, kad šauliai vis daugiau patraukia jaunimo, o ir moterų šaulių skaičius pašokęs. Deja, atstovių tarpe iš tolimesnių vietovių atvyko vos keletas. Bet turint galvoje didelius nuotolius ir kitas trukdančias sąlygas, tai yra suprantama. Pagaliau, vyrams visados lengviau pasitraukti kuriam laikui nuo šeimos ir, iš viso, jiems geresnės tam sąlygos. Tačiau susirinkimų salėse netrūko moterų, kurios atstovavo Čikagą ir jos artimesniąsias apylinkes — Cicero, Wisconsiną ir kt.

Labiausia šiame suvažiavime pasigedome mūsų vyriausios globėjos, mūsų garbės vadės, nenuilstančios sesės Sofijos Pūtvytės-Mantautienės, kuri dėl nesveikatos negalėjo atvykti. Tačiau mes visos savo širdyse jutome jos dvasinį buvimą mūsų tarpe. Tiesioginiai čia ją atstovavo jos vyras, brolis Mantautas, šaulių garbės narys, o taip pat moterų vadė, sesė Kodatienė, kuriai ji savo mintis ir pageidavimus patiekė raštu. Susirinkimas nutarė ją pasveikinti, palinkint geresnės sveikatos.

Nežiūrint nedidelio mūsų skaičiaus, šaulės šiame suvažiavime aktyviai prisidėjo savo dalyvavimu. Vienos jų, greta vyrų, ėjo vėliavų sargybą, o tų vėliavų šiemet susirinko net aštuonetas. Kitos sesės, tai moterų šaulių sekstetas, kėlė susirinkusiųjų dvasią savo giesmėmis: prie paminklo sugiedojo giesmę žuvusiems šauliams, atidarant iškilmingąjį susirinkimą jos giedojo Amerikos Himną ir Tautos Himną, kuriam galingai pritarė visa salė, o uždarant sugiedota Mažosios Lietuvos Himnas — Lietuviais esame mes gimę... Sekstetą sudarė šios šaulės: T. Serapinienė, M. Vizgaitienė, M. Didžpinigaitienė, A. Četkauskienė, P. Prankienė ir Br. Sodaitienė.

Prie žuvusiųjų paminklo aukurą užkūrė dvi jaunos Vytauto D. kuopos šaulės — Birutė Baškauskaitė ir Virginija Skrabutonytė, o vainiką padėjo mūsų vyriausia vadė, sesė K. Kodatienė ir Vytauto D. kuopos moterų vadovė S. Petrauskienė. Sesė Kodatienė paskaitė savo šiai progai parašytą eilėraštį "Išgirsk mūsų balsą". Be to, sesė atstovavo šaules, būdama išrinkta susirinkimo prezidiuman vicepirmininke ir pranešė apie šaulių moterų veikimą. Visur jos dirba greta vyrų, kai kur užimdamos net atsakomingas pareigas valdybose, ir yra uoliausios padėjėjos visuose šaulių

DUICE
EI

← virš.: Jaunosios šaulės — B. Baškauskaitė ir V. Skrabutonytė — uždega aukurą.

← Apač.: Sesės K. Kodatienė ir S. Petrauskienė deda vainiką prie žuvusių dėl Lietuvos laisvės paminklo.
Nuotr. V. Noreikos

kultūriniuose parengimuose. Vadovė bendravo, kiek galėjo, su įvairių kuopų šaulėmis, o daugiausia reiškėsi per mus visas vienijančią spaudą — **Šaulę Tremtyje**. Sesė K. Kodatienė vėl buvo perrinkta į Centro valdybą, kaip vyr. šaulių moterų vadė.

Cicero ir Čikagos šaulės turėjo daug rūpesčio, vaišindamos svečius ir visus atstovus suvažiavimo metu. Pusryčius — kavutę ruošė jūrų šauliai. Sekančią dieną, 3 val. p.p., Vytauto D. kuopa pakvietė visus dalyvius į jų suruoštas vaišes ir tuo pačiu atsisveikinimą su atvykusiais broliais ir sesėmis iš tolimųjų vietų. Ir čia buvo labai nuoširdžiai pabendrauta ir pasidalinta mintimis. Atvykusieji pasidžiaugė kuopos skaitlingu ir šauniu jaunimo būriu.

Po visų posėdžių, vakare, Vytauto D. kuopos meno ratelis pakartojo jų statytą komediją — Žemaitės "Trys mylimos". Po įtempto dienos darbo šauliai su svečiais maloniai praleido laiką, linksmai pasijuokdami ir pasigerėdami mėgėjų gražia vaidyba, režisuojant nepailstamam šaulių talkininkui akt. A. Brinkai. Po vaidinimo sekė linksmoji dalis su bufetu, loterija ir šokiais.

DETROITO ŠAULIAI VĖL SKELBIA KONKURSĄ

Stasio Butkaus kuopa Detroite nesenai pravedė pasekmingą jaunimui konkursą—parašyti geriausią straipsnį apie Klaipėdos sukilimą; dabar vėl skelbia naują konkursą novelei arba apysakai, netrumpesnei kaip 50 puslapių, parašyti. (Žiūr. atskirai spausdinamą pranešimą.)

KODAČIŲ ŽIEMOS ADRESAS

Lapkričio gale jie apleidžia savo vasarvietę ir vėl persikelia gyventi šiuo adresu: 7134 Carlyle Ave., Miami Beach, Florida 33141.

— — —

Š. žurnalistas Vladas Mingėla pakeitė savo adresą. Dabar jis yra pasiekiamas: 33548 Clifton Dr., Warren, Mich. 48092 adresu.

Širdingai sveikiname iškiliąją šaulę Zuzaną ARLAUSKAITĘ-MIKŠIENĘ jos garbingo jubilėjaus, 60 metų scenos darbe, proga. Linkime dar daug sveikatos ir energijos. Gyvuok, Miela Sese, dar ilgus, ilgus metus!

Tremties šaulės

Šaulių moterų sekstetas gieda Visuotinio suvažiavimo metu. Iš k.: akomp. J. Sodaitis, T. Serapinienė, M. Vizgaitienė, M. Didžpinigaitienė, A. Četkauskienė, P. Prankienė ir B. Sodaitienė.

LIETUVIAI KARIAI laisvajame pasaulyje

— Pietų Vietname nuo komunistų kulkų žuvo armijos 4 kl. specialistas **Antanas Vaičkus** iš Čikagos. Jis tarnavo 25 divizijoje. Tarnybą pradėjo tik vasario mėnesį, į P. Vietnamą atvyko liepos mėnesį.

— **Kpt. S. Ripskis** buvo atvykęs į Evergreen Park, pas tėvelius ir šeimą atostogų ir spalio 16 d. išvyko į P. Vietnamą. Jis 3 metus jau ištarnavo V. Vokietijoj, o dabar teks dar vienus metus tarnauti P. Vietname.

— **Romas Baika** iš Mass., išbuvęs 13 mėn. P. Vietname, parvyko atostogų ir iki sausio mėnesio baigs tarnybą Amerikoje.

— **Kpt. J. Jurskis,** išbuvęs metus P. Vietname, atvyko į Philadelphiją atostogų pas savo šeimą, o po jų — į naują vietą Amerikoje.

— **K. A. Urbutis** tarnauja V. Vokietijoj, 3-čioj pėst. divizijoj.

— **Mjr. dr. J. Manelis** metus laiko išdirbo JAV kariuomenės ligoninėje Frankfurte, dabar jis perkeltas į Briuselį, Belgijoje.

— **Dr. Rimvydas Plenys** atlieka karinę tarnybą Okinavoje, kur dirba karinėje ligoninėje. Jis yra čikagietis.

— **Marinas Maršalas Zolpis,** pusantrų metų išbuvęs Pietų Vietname, sugrįžo sveikas į U. S. A. ir čia tęs karinę tarnybą.

— **Edmundas Paulauskas,** helikopterio pilotas P. Vietname, pasižymėjo fronte, išgelbėdamas marinų dalinį. Už tai jis tapo apdovanotas "Army Commendation" medaliu ir dabar Formozoje praleidžia atostogas.

— **Marinui W. Marčiulaičiui,** gulinčiam Great Lakes, Ill., karių ligoninėje, buvo įteiktas "Purple Heart" medalis už pasižymėjimus kovose P. Vietname.

— **Antanas Karpys,** sprausminio lėktuvo pilotas, žuvo Australijoj, vos tesulaukęs 29 metų amžiaus. Jis buvo naujas ateivis ir jo žuvimą plačiai aprašė Australijos spauda.

— Londone mirė Lietuvos Nepriklausomybės kovų dalyvis **Jonas Simanavičius,** Lietuvoje liko jo žmona ir dvi dukros, sūnus gyvena Kanadoje.

— **Kpt. Raymond J. Drop'as** jau 305 kartus yra skridęs į frontą Šiaurės Vietname bombarduoti. Jis gavo 20 atsižymėjimo ženklų. Nesenai buvo parvykęs į Čikagą pas tėvelius savaitei atostogų.

— Londone gyvenantieji 9 pėst. L. K. Vytenio pulko kariai rugsėjo 3 d. paminėjo savo pulko šventę ir prisiminė savuosius žuvusius ir gyvus.

— **Ltn. Paul Kinas** tarnauja aviacijos dalinyje Eaksdale, Ill. Sausio mėn. jis išvyksta su visu daliniu į Pietų Vietnamą.

— **Eugenijus Kniukšta** ir **Algis Jurkūnas** tarnauja JAV kariuomenėj. Jų draugai užsakė jiems lietuviškos spaudos.

— **Kpt. Petras Bojevas,** išbuvęs metus P. Vietname, grįžo į JAV ir su savo šeima išvyko į Fort Knox karinę bazę. Jis yra pasižymėjęs kovose ir gavęs 5 ordinus.

— **Stasys Šerkšnas, Jonas Dekšnis, Viktoras Aglinskas** ir **Renold Junkas** išvyko karinio apmokymo į Fort Leonard Wood, Mo. Jie visi yra kilę iš Čikagos.

— **Serž. J. Višniauskas,** iš Clevelando, buvo sužeistas P. Vietname, kai su savo grupe ėjo žvangybon ir užėjo ant minos. Karinė vadovybė tėvams pranešė, kad jo gyvybei pavojus nebegresia.

— Clevelando **DLK Birutės draugijos sk.** renka pakietėlius siųsti lietuviams kariams į P. Vietnamą.

— P. Vietname rugsėjo 2 d. žuvo jaunas lietuvis marinas **Jurgis Narbutas** iš Čikagos. Rugs. 8 d. jis buvo palaidotas. Spėjama, kad jis netyčia užlipo ant minos. Prez. Johnsonas atsiuntė šeimai užuojautos telegramą, o bičiuliai ir artimieji labai gražiai su karinėmis iškilmėmis palydėjo į amžiną poilsio vietą.

— **Kpt. Kostas Seklaitis** šiuo metu serga, išbuvo kiek laiko Šv. Kryžiaus ligoninėje.

— **Algis Svikla** rugsėjo mėn. 1 d. buvo sužeistas Pietų Vietname, ir parvežtas į Bostono laivyno ligoninę.

P.f.c. A. Tomas Aleksandravičius, tarnaujantis 11-me Inž. Bn. Marinų Korpe, Pietų Vietnamo fronte prie Dem. Zonos. Prieš pašaukimą kariuomenėn Tomas tris metus studijavo atominę fiziką Brooklyno Politechnikos Institute.

Juzės ir Kosto Liaudanskų vedybų auksinė sukaktis

Š. m. rugsėjo 17 d., sekmadienį, J. ir K. Liaudanskams švenčiant savo 50 metų vedybų sukaktį, šv. Kazimiero parapijos bažnyčioje už juos buvo atnašautos iškilmingos pamaldos. Šv. mišių metu giedojo sol. Janina Armonienė, viešnia iš Čikagos. Vargonavo Bronius Budriūnas, parapijos vargonininkas.

Rugsėjo 23-čio, šeštadienį, Liaudanskų duktė Elena ir žentas Pranas Skirmantai, tėvų vedybų auksinės sukakties proga, juos pagerbdami, suruošė iškilmingas vaišes. Vaišės įvyko jų gražioje rezidencijoje, kur dalyvavo šeimos bičiuliai, artimi draugai. Svečių tarpe buvo prel. Jonas Kučingis ir kun. dr. Algirdas Olšauskas.

Sukaktuvininkus raštu sveikino dr. Julius J. Bielskis, generalinis konsulas. Daug sveikinimų gauta iš vietos organizacijų, asmenų. J. ir K. Liaudanskams buvo įteiktos dovanos, palinkėta sveikiems sulaukti deimantinių vedybų sukaktį ir sugiedota ilgiausių metų. Svečiai, šeimininkų nuoširdžiai vaišinami, vakarą praleido jaukioje ir linksmoje nuotaikoje.

P. Liaudanskai sukūrė šeimą 1917 m. rugsėjo 17p, Tverėje (dabar Kalinin), Rusijoje. Tuo metu Kostas tarnavo karininku rusų kariuomenėje, prie Kerenskio vyriausybės. Kilus revoliucijai ir bolševikų - lenkų karui, nebuvo galimybės tuojau grįžti į Lietuvą, todėl tėvynėn jie parvyko tik 1921 metais. Tais pačiais metais Kostas buvo mobilizuotas Lietuvos kariuomenėn, kurioje tarnavo iki 1939 m. Atsargon išėjo majoro laipsniu. J. ir K. Liaudanskai užaugino ir išmokslino sūnų Vladą — vet. gydytoją ir dukrą Eleną, kuri gyvena drauge su tėvais. Elena yra aktyvi birutininkė, o žentas Pranas veikia ramovėnų ir tautininkų gretose.

Kostas ir dabar yra aktyvus narys vietos organizacijose, eidamas įvairias pareigas valdybose, bei joms vadovaudamas. Kaip senas karys - veteranas, nepalūžo jis nei fizniai, nei dvasiniai. Tai pavyzdys jauniesiems, kad dirbti Lietuvai yra visų pareiga, tik reikia noro ir pareigos jausmo.

O. Žadvydas

Juzė ir Kostas Liaudanskai, jaunavedžiai prieš 50 metų.

KONKURSAS . . .
(atkelta iš 276 psl.)

čiami kartu su rašiniu atskirame užklijuotame voke.

10. Rašiniai siunčiami sekcijos pirm. adresu: Vl. Mingėla, 33546 Clifton Dr., Warren, Mich. 48092. Vėliausia išsiuntimo vietos pašto štampo data — 1968 m. rugsėjo 1 d.

Detroito Šaulių kp. Spaudos ir Kultūros sekcija

— **Parašiutininkas Raimundas Mišauskas** buvo išvykęs su savo daliniu į Havajus, kur atliko skirtą misiją. Tačiau po to jis susirgo ir 8 dienas ibuvo ligoninėje.

— **Kpt. Romui Čejauskui,** šiuo metu esančiam augštesniojoje karo inžinerijos mokykloje, Fort Belvoir, Va., buvo įteiktas armijos medalis už ypatingus pasižymėjimus karinėje tarnyboje.

— **Warren Kudulis** dabar tarnauja JAV karo laivyne Long Beach. Jis tikisi po 4 metų tarnybos sugrįžti į namus.

— **Pvt. Alfredas Juda** tarnauja Fort Ord, Calif.

— **Serž. Teodoras Truskis** išbuvo 6 mėnesius P. Vietname, kur kovojo su priešais. Pagal serž. Truskį, kariai laimėtų ten karą greitai, jei nebūtų visokių suvaržymų iš vyriausybės.

— **Žuvusio Gedimino Eidukaičio** tėveliams Clevelande rugp. 18 d. iškilmingai buvo įteikti sūnaus pasižymėjimo medaliai ir ženklai.

— **Steve Dambrauskas** laimingai grįžo iš P. Vietnamo, kur išbuvo visus metus.

— **Algimantas Garšys** pakeltas į leitenanto laipsnį, o **Mykolas Laužonis,** karo lakūnas Vietname, apdovanotas karo ženklu už pasižymėjimus tarnyboje. Jie abu yra iš Mass.

— **Albertas Mankeliūnas** atlieka karinę tarnybą Argentinoje, Escala Sargento Cabral, Campo de Mayo.

— **Rimas Dėdinas,** išbuvęs metus karo fronte P. Vietname, grįžo į namus.

— **Aviacijos mjr. John Pachanskis** visą laiką tarnavęs Travis oro bazėje, Cal., dabar atvyko į Bloomington, kur tęs mokslą.

— **V. Jurkūnas** tarnauja JAV kariuomenėje V. Vokietijoje, kur jį jo tėvelis, inž. Jurkūnas, nesenai aplankė.

— Don Varno Poste, rugsėjo 16 d., įvyko naujo vado įvesdinimas. Vadu išrinktas **Alex Niprikas.**

A. SIMUTIS, LIETUVOS GEN. KONSULAS NEW YORKE

Kiekviena mintis yra žmogaus priimama ir *vykdoma* arba nepriimama ir nevykdoma.

Pačiame Lietuvos nepriklausomos Valstybės klestėjime, 1932 m. spalių mėn. 24 d., Vytauto Didžiojo Universitete, Kaune, teisininkų ir ekonomistų fakulteto rūmuose — *Mūsų Mokslas — Mūsų Ginklas Lietuvai Tėvynei* ideja buvo ne tik priimta, bet ir pradėta vykdyti. Vykdoma buvo ne tik studentų atsargos karininkų tarpe, bet skleidžiama visoje lietuviškoje ano meto studentijoje, plačiu baru persimetant net į visą Lietuvą.

Prieš 35 metus Kaune alma mater sutiko džiaugsmingai naujai įsisteigusią studentų ats. karininkų korporaciją "Ramovę". Jąja didžiavosi Lietuvos kariuomenės vadovybė, su meile ir gilia išmintimi korporacijos kelią rėmė Lietuvos valstybės prezidentas A. Smetona, priėmęs korporacijos spalvas ir sutikęs būti korporacijos šefu.

Ne ideja buvo pastatyta bandymui, bet jaunieji ramovėnai. Ar jie ją išlaikys ir vykdys, ar ne. Studentai ramovėnai ne tik ją išlaikė, bet su ryžtu ir meile ją vykdė. Vykdė drausme, visuomeniškumu, valstybingumu ir tautiškumu. Mokslo ir jėgos derinys tapo realybė.

— — —

Vienas iš pirmųjų tos taurios idejos kėlėjų ir vykdytojų buvo ats. j. ltn. Anicetas Simutis (buvo pirmosios Korp! "Ramovė" valdybos vicepirmininkas). Su malonumu kolegos ramovėnai sutiko žinią, kad jis, šiomis dienomis, yra įrikiuotas į garbingos ir atsakingos diplomatinės tarnybos pareigas — paskirtas Lietuvos generaliniu konsulu New Yorke.

Jo būdo tvirtumas, mokslinis pasiruošimas ir ilga patirtis darbe bei nuo jaunų dienų tebesanti gyva ir gaji tėvynės meilės ugnis, tebūnie skirta Lietuvai Tėvynei.

Šiuo metu Tėvynė ypatingai reikalinga tvirtų protų, gerų sugebėjimų ir atkaklaus kovingumo su tais, kurie ją laiko pavergtą. Nesvarbu, ar tai būtų svetimas, ar savas niekadėjas.

Garbingos, bet kartu ir labai atsakingos yra diplomatinės tarnybos pareigos. Tegu siekimas Lietuvos valstybės virsta realybe!

Lietuvos laisvės ideja yra pakrikštyta savanorių ir partizanų krauju, todėl ji yra nemari ir amžina.

Tad, Ponas Konsule, teklesti ramovėniška kovos dvasia ir ryžtas telydi vaisingus, konkrečius ir realius darbus tautos laisvei ir jos nepriklausomybei!

S. G.

Pirmoji S. A. K. Korp! RAMOVĖS valdyba: iš k. į d.: Jonas Sragauskas, Jakučionis — iždininkas, Domas Stankūnas — pirmininkas, Anicetas Simutis — vicepirmininkas, Aleksandras Kutka — sekretorius.

Chicago, 1967 m. spalio 20 d.

Didžiai Gerbiamam Lietuvos Kariuomenės Kūrėjui Savanoriui Vyčio Kryžiaus Kavlieriui Ponui Pulkininkui Raimundui Liormonui

SVEIKINIMAS

Didžiai Gerbiamas ir Mielas Kūrėjau - Savanori, Garbingas Pone Pulkininke Liormonai, nors kiek pavėluotai gavome žinių, kad Jūs 1967 metais, rugsėjo 9 dieną sulaukėte 75 metų amžių. Tai yra kilnus amžius! Per metų gausybę Jūs pergyvenote ir patyrėte įvairiuose kraštuose staigių bei netikėtų atmainų. Jūsų jaunystėje Pirmojo pasaulinio karo audros ir Jumis įtraukė į savo sūkurius. Bet savo Tėvynės Jūs neužmiršote, Lietuva ir Jums buvo brangi šalis. Ir vos tik Lietuva pradėjo atsigauti iš amžių vergijos, jos Vytis tekančioje saulėje sublizgėjo, Jūs vienas iš pirmųjų stojote savanoriu į besikuriančios Lietuvos kariuomenės eiles savo Tėvynės laisvei apginti. Nepriklausomoje Lietuvoje Jūs ėjote tūlas garbingas bei atsakomingas pareigas, atstovaudami ir gindami savo tautos gyvybinius reikalus, už ką lietuvių tauta Jumis su dėkingumu kilniai vertino, papuošdama Jūsų krūtinę Vyčio kryžiumi.

Nors šiandien lietuvių tautos sūnūs ir dukterys dėl to, kad dirbo ir mylėjo savo Tėvynę, yra išsklaidyti po plačiąsias pasaulio erdves. Tačiau lietuvių tauta, kaip kiekvieną savo pasišventusį ir aukotis pasiryžusį sūnų amžiams neužmirš, taip ir Jūs, Mielas Kūrėjau - Savanori, liksite savo tautoje nemirtingas.

Lietuvos kariuomenės kūrėjų - savanorių sąjungos Centro Valdyba sveikina Jumis Jūsų kilnaus amžiaus proga, linkėdama Jums Apvaizdos palaiminto dar ilgo gyvenimo.

(pas.) *Dr. K. Gudaitis*
Lietuvos Kariuomenės Kūrėjų - Savanorių Sąjungos Centro Valdybos pirmininkas ir nariai in corpore

L. V. S. RAMOVĖS NEW YORKO
skyrius ruošia

LIETUVOS KARIUOMENĖS 49 METŲ ATKŪRIMO MINĖJIMĄ

kuris įvyks

lapkričio 18 d., šeštadienį
(pradžia 7 val. vak.)

Maspetho parapijos salėje
64-14 56th Road, Maspeth, Queens

Programoje: visuomenininkas ir politikas Stasys Lušys, solistė Irena Stankūnaitė ir muzikas Juozas Stankūnas, jaunieji deklamatoriai ir ramovėnų inscenizacija — B. Sruogos "Milžino paunksmėje"; šokiams gros Starolio orkestras. Bufetas, užkandžiai. Auka $3.00, studentams — $1.50; uniformuoti kariai ir skautai įeina laisvai.

Lapkričio 19 d. 11 val.

Maspetho parapijos bažnyčioje bus atlaikytos pamaldos už Žuvusius dėl Lietuvos laisvės.

PADĖKA

Š.m. spalių mėn. 22 d. Jaunimo Centre buvo surengta žurnalui KARYS paremti pobūvis-kavutė. Kavutė praėjo su dideliu pasisekimu ir gautas pelnas — 550.62 dol. pasiųstas KARIUI.

Šia proga, aš, kaip KARIO atstovas Čikagoje ir Illinois valstijoje, dėkoju rengėjams bei talkininkėms L. V. S-gos "Ramovė" skyriui Čikagoje ir ponioms Birutininkėms, dėkoju dail. Vl. Vaitiekūnui padovanojusiam savo kūrinį "Sodyba prie Nemuno", dėkoju kol. Ant. Rėklaičiui, minėtą paveikslą parūpinusiam. Dėkoju prie šio parengimo pinigais prisidėjusiems: p.p. P. Žiliui — 10 dol., K. Keturakiui — 10 dol., A. Liškevičiui — 5 dol., dr. G. Balukui — 2 dol., S. Statkevičienei — 1 dol. Dėkoju pobūvio dalyviams rengtai loterijai dovanėles skyrusiems: p.p. J. Gradinskui, J. Narukynui, K. Markui, Vl. Mieželiui, Ant. Rėklaičiui ir Poniai, M. Rėklaičiui, J. Tapulioniui, J. Tumui, J. Būtėnui, Alb. Repšiui, Pr. Žitkui, Vl. Liubartui, K. Leknickui, J. Bagdžiūnui ir Baliui Brazdžioniui (B. Brazdžionis kiekvienais metais KARIUI paremti skiria ką nors vertingo iš savo "Balys Radio—TV" prekybos). Dėkoju kol. J. Narukynui ir kol. J. Bagdžiui už taip energingą loterijos bilietukų platinimą kavutės metu, o kol. J. Bagdžiui — vėliau taip sklandžiai pravedusiam dovanėlių traukimą. Dėkoju p. Z. Juškevičienei ir kol. B. Brazdžioniui už savo kūrybos skaitymą pobūvio metu. Dėkoju visiems pirkusiems paveikslui laimėti loterijos bilietus, ar už juos atsiskaičiusiems paštu. Dėkoju bilietus platinusiems kolegoms Antanui ir Mikui Rėklaičiams.

Dėkoju visiems, visiems, kurių triūsu ir parodytu nuoširdumu pajėgėm taip efektyviai žurnalą KARYS paremti. Ačiū!

G. J. Stankūnas,
KARIO atstovas Čikagoje

— Švedai gamina apie 80 naujų **Viggen - 37** kautynių lėktuvų ir apie 20 apmokymui skirtų **SK-37.** Lėktuvai bus ginkluoti **Sidewinder** ir **Falkon 14** raketomis oro taikiniams, ir **SAAB-305** žemės taikiniams.

— Daugeliui yra mažai žinoma, kiek daug įvairių problemų kyla žyšium su branduolinės energijos ginklų galimu panaudojimu kare. Čikagos universiteto profesorius W. Polk pareiškė, kad Vidurio Rytų padėtis yra pavojinga, nes, jei ne Sovietai, tai kiniečiai Egipte įsirengs A. raketų bazes. (Paskutinėmis dienomis periodinėje spaudoje buvo žinučių, kad Sovietai rengia Egipte raketų bazes ir ten prigabenę vidutinės tolinašos raketų. Visa tai, aišku, nukreipta prieš amerikiečių šeštą laivyno grupę). Abejotina, ar "Polaris" raketos iš povandeninių laivų įstengs atlaikyti pozicijas prieš komunistinių jėgų veržimąsi į arabų kraštus, tuo pačiu ir į Vidužemio jūrą. Sovietų puolamosios jėgos viršija amerikiečių, ir tuo pačiu, priešraketinė gynyba Sovietų Sąjungoje yra jau išvystyta (Amerikiečiai žada turėti tik 1970 m. prieš kiniečių galimą užpuolimą. McNamaros pareiškimu, prieš Sovietų smūgį bus atsakyta smūgiu, bet ne apsauga). Mūsų puolamieji ginklai neparuošti puolimui, tebetęsiama politika nepulti pirmiems, bet laukti, kada priešas puls. Jis, gi, puls gerai pasirengęs, mus nepasirengusius. Amerikos vyriausybė ragina piliečius įsirengti prieškritulines slėptuves, kad atlaikytų pirmą priešo atominį smūgį. Tačiau, kas bus, jei kraštas atlaikys tą pirmą smūgį, bet priešpuolio ginklai neatlaikys? Priešraketinių raketų stipri gynyba, nežiūrint didelių išlaidų, turėtų būti pilnai įrengta. Krašto saugumas turi stovėti augščiau visų reikalų ir jo didinimas ir tobulinimas neprivalo būti stabdomas taupymo sąskaiton. Taip kalbėjo prof. Polk viename atominės energijos tyrimų komisijos pranešime.

Mums įsidėmėtina, kaip krašto gynybos klausimus stato krašto gerove besirūpinantieji amerikiečiai. Nemažiau įsidėmėtina, kad krašto gynybos dept. per civilinės apsaugos dept. labai plačiu mastu jau vykdo prieškritulinių slėptuvių registraciją ir jų statybą. Šiuo metu yra užregistruotų tinkamų slėptuvių gyvenamuose namuose daugiau kaip 25 milijonai. Jų kiekvienoje telpa nuo 3 iki 7 asmenų. Tokių slėptuvių skaičius kas diena didėja, nes be ypatingų išlaidų kiekvienas gali sau įsirengti tokią slėptuvę. Informacijas apie jas teikia vietos C. D.

— 1968 m. pradžioje bus bandomas naujas transporto lėktuvas **C-5A - Galaxy,** kuris 110 tonų krūvį galės nunešti 3500 mylių ir 56 tonų krūvį 6335 mylias, be jokio kuro papildymo. Tai keturių džetų motorų lėktuvas, kuriame tilptų 700 keleivių. Pionieriai juo gali pakrauti 74 tonų kilnojamą tiltą. 1970 manoma pasigaminti apie 120 tokių lėktuvų.

— Armijos štabas paskyrė 19 milijonų dolerių pagaminti helikopteriolėktuvo tipą, kuris tiktų armijai. Helikopteris - lėktuvas privalo kilti ir leistis normaliose lauko sąlygose be jokių paruošimų; išvystys greitį didesnį negu dabartiniai helikopteriai. Jis šarvuotas prieš lengvus ginklus ir yra didelės kėlimo galios. Eilė tos rūšies lėktuvų yra bandymų stadijoje, tačiau kariuomenės statomų reikalavimų dar neatsiekta.

— Italai pagamino priešraketinę raketą **Indigo,** kuri pasiekia 30,000 pėdų aukštį. Raketa gali būti laidoma ir nuo laivų.

— Ispanijoje karinė tarnyba prailginta nuo 18 mėnesių iki 4 metų. Karinėn tarnybon imamos ir moterys, tuo būdu lieka daugiau vyrų kautynių daliniams.

— Projektuojami povandeniniai laivai, kurie iš pagrindų bus skirtingi nuo šiandieninių. Vienas iš pakeitimų, tai augštos temperatūros— sauso garo turbinos bus pakeistos į tylius elektrinius motorus. 1968 m. toks begarsis povandeninis, A. reaktorium varomas, laivas planuojamas išbandyti. Laivas kainuos virš $100 milijonų (dabartiniai A. laivai kainuoja po $72 milijonus). Šis projektas užtruko apie 10 metų.

— Prieš tarpžemynines raketas amerikiečiai statys raketų priedangą, panašiai kaip kad Sovietai yra padarę. Ją numatoma baigti 1970 m. Tai data, kada numatoma, kad kiniečiai turės raketas, galinčias pasiekti Amerikos žemyną iš Azijos. Jei **Minutman II** atsiradusios valdymo kliutys pašalinti nepavyks, galima manyti, kad pagrindiniu ginklu pasiliks **Nike-Zeus.**

— Amerikiečių armija dar šiais metais bus aprūpinta **Chinook 47 B** helikopteriais, kurie bus daug pajėgesni už **CH 47.** Krūvis — apie 8 tonos (54 proc. daugiau už CH-47) skridimo greitis 155 mazgai, kai tik 100 mazgų — CH-47.

— **M16-A1** šautuvas yra priimtas standartiniu, ir pakeis **M14,** kuris yra vartojamas šiuo metu. M-16 turi geresnes balistines savybes virš 300 metrų, bet sveria trim svarais daugiau už M16-A1, kurio svoris yra 6,3 svaro, didesnė greitošauda ir 5.56 mm kulka, 500 metrų atstume, pramuša šalmą. M-14 kalibras yra 7.62 mm, kuris yra standartinis Europoje. Todėl ir įgulos, esančios NATO organizacijoje, pasiliks ginkluotos M-14.

— Prieštankinė pėstininkų raketa **Dragon,** sverianti 27 svarus, gali kauti visus vidutinio svorio tankus. Raketa aptarnaujama vieno kovotojo, labai taikli tiek pastoviems, tiek judantiems taikiniams, jo valdymui nereikalinga viela, kaip kad buvo naudojama tos rūšies prototipams. Tai didelis patobulinimas, nes šios raketos paleidėjo priešas taip lengvai negalės pastebėti.

— Dabarties sausumos jėgų kautynėse ir dar ateities kautynėse tankai yra ir pasiliks pirminės svarbos ginklas, naudojamas prasiveržimams ir užnugario veiksmams puolant, priešpuoliams ir ypatingais atsitikimais, gynybai svarbių punktų — gynyboje nefortifikuotų pozicijų.

Visų šalių kariuomenės kreipia ypatingą dėmesį apginkluoti pėstininką, pajėgų betarpinei prieštankinei apsaugai. Prieštankiniai ginklai įmontuoti šarvuotuose vežimuose yra labai netikslūs judėsyje, gi sustoti šūviui yra labai nepageidaujama — duodama priešui galimybė nusitaikyti. Helikopteriuose įtaisyti prieštankiniai ginklai, dėl nuolatinės vibracijos, yra dar mažesnio taiklumo.

Dar yra bandoma elektroninė sistema, kuri tinka ir nakties metui, naudojant infraraudonus spindulius. Kiekviena sistema yra techniškai komplikuota ir didžiumoje reikalinga naujų studijų suprastinimui, kad

duotų geresnius duomenis taikant ir užimtų mažiau vietos. Šioje srityje dirbantieji inžinieriai turi daug vilčių pagaminti taikymo įrengimus visiškai priimtinus ir praktiškus, ir tai manoma padaryti visai artimoje ateityje.

"Trečiojo Pasaulinio karo ginklai" (The Weapons of World War III, by John S. Tompkins. New York: Doubleday and Co. $5.95).

Šioje 340 puslapių knygoje autorius įsivaizduoja III Pas. karą, apžvelgia kovos lauką, kuriame yra įtraukta ir Amerika, kokius ginklus amerikiečiai pasirinktų ir kaip juos panaudotų. Autorius plačiai peržvelgia ginklavimąsi nuo akmens amžiaus iki nūdieninių branduolinės generacijos ginklų ir jų santykį taktiniuose ir strateginiuose veiksmuose. Apžvelgiami cheminiai ir biologiniai ginklai su kuriais turi būti supažindintas kraštas. Naujos bombos, kulkos ir artilerijos sviediniai, kurie dar tebėra braižymo lentoje, arba dar tik studijų stadijoje. Įdomiai prieinama prie reikalo turimus ginklus tobūlinti ir gaminti naujus, nes technologija vietoje nestovi, žmonijos pažanga remiasi pozityvių krašto jėgų pastangomis, pradedant eiliniu darbininku, bet kokį darbą bedirbančiu, ir baigiant mokslininkais, išradėjais, konstruktoriais, administratoriais, politikais ir t. p. Visa, kas didina krašto ir žmonių gerovę, stiprina ir krašto saugumą. Vietoje nestovi ir karybos metodai, keičiasi ir karinė politika. Krašto saugumas ir priemonės ginti savus interesus yra ne vien karių reikalas. Tik visos tautos vieningos pastangos atneš kraštui užtikrintą saugumą, baigia Mr. Tompkins.

"Nei laisvė nei saugumas" (Neither Liberty nor Safety — A hard Look at U. S. Military Policy and Strategy. By Gen. Nathan F. Twining U.S.A.F. Ret. New York: Holt, Rhinehart and Wintston. $5.95).

Tai 300 puslapių studija, peržvelgianti politinių - karinių santikių kelią nuo Amerikos, tapusios pasaulio galingiausia valstybe po II Pasaulinio karo, iki šių dienų. Autorius išryškina keturis laikotarpius, iš kurių vienas buvo išskirtinas, parodęs didelio vieningumo tarp politinių ir karinių veiksnių ir pareikalavęs nepaprastai daug pastangų privesti II Pas. karą prie pergalės. Toliau atsiradęs įsitikinimas augštuose valdžios sluogsniuose, kad su Sovietais galima taikinga koegzistencija. To pasekoje dedamos nusiginklavimo pastangos.

Gen. Twining, nagrinėdamas karinę pusę, pažymi, kad per didelis centralizavimas teisių gynybos sektoriaus institucijoje yra nenaudingas. Ypatingai tas pakenkė aeronautikos mokslinei plėtotei — išradimams. Autoriaus nuomone, amerikiečiai neturi aiškios, rašytos krašto gynybos politikos. Būtų galima išvengti daug nesusipratimų ir eventualiai karų, jei draugams ir priešams būtų aiški Amerikos karinė - politinė linija. Knyga verta dėmesio kiekvienam lietuviui, kaip geras papyzdys tampraus bendradarbiavimo reikalo tarp politinių ir karinių sluoksnių.

— — —

— Yra sakoma: amerikietis miršta Vietnamo džiunglėse todėl, kad negali surasti priešo tol iki jis nepradeda šaudyti. Surasti pasislėpusį priešą, reikia pirmiau pačiam save pastatyti į tokią padėtį, kad priešui apsimokėtų paleisti kaunamą ugnį, tuo pačiu išryškinant savas pozicijas. Tam tikslui yra siunčiami patruliai, kurie dažnai patiria nuostolius tik todėl, kad sutinka viršijančias V.C. jėgas. Iki patruliui ateina pagalba, vietkongas atlikęs savo darbą, atsipalaiduoja ir pasislepia.

Amerikiečiai pasigamino keletą įtaisų surasti pasislėpusį priešą, tačiau reikiamų rezultatų negauta. Krašte, kur technologijos pažanga tokia didelė, praleidus dvejus kovų metus džiunglėse bejieškant priešo, nieko konkretaus tuo reikalu nepadaryta. Tai nevien technologijos problema bet ir mokslininkų ir Pentagone esančių, kurie tvarko patobūlinimų ir išradimų programą. Buvo bandytos akustinės, seisminės, infra raudonų spindulių ir cheminės priemonės, bet pasekmingam pritaikymui nebuvo pakankamai intensyviai atsidėta, kad gautų patenkinamus rezultatus. Šiandien nustojama apie 200 kovotojų kas savaitė, kad surastų kur yra priešas, kur minos, spąstai, stovyklos, kur ir ką jis veikia naktį. Vieno priešo kovotojo išvedimui iš rikiuotės reikia 7 tonų kuro, 17 tonų šaudmenų, tonos napalmo, kas bendrai kainuoja apie 350,000 dolerių. Dar mažiau logiška yra strateginius aštuonmotorius bombonešius, F-4 naikintojus ir karinį laivyną naudoti tik taktinių uždavinių ribose.

VĖL NAUJA BALISTINĖ RAKETA

Naujas 41-sis povandeninis laivas yra apginkluotas balistinėmis raketomis. Juo buvo atlikti ypatingai svarbūs bandymai: iš pasinėrusio laivo buvo paleista raketa A-3 (patobulintas "Polaris" modelis) į taikinį už 2,500 mylių. Bandymo metu dalyvavo ir stebėjo raketos paleidimą augšti NATO atstovai, tame skaičiuje ir Atlanto laivyno admirolas Efraim Holmes. Iš penkiasdešimties pėdų gylio po vandeniu buvo paleista raketa sverianti 32,000 svarų. Per 10 minučių ji pasiekė taikinį — į šiaurės rytus nuo Antigos salos.

Savo raporte prezidentui admirolas pranešė apie sekmingai atliktą bandymą ir kad jūrinių balistinių raketų technologijos sritis pradeda naują erą.

41 laivo povandeninis laivynas, kurio kiekvienas laivas turi po 16 balistinių raketų, buvo pastatytas rekordiniu laiku. Pirmasis "Polaris" modelis, dabar 7 metų senumo, turėjo veikimo spindulį 1,200 mylių. Sekantis modelis — 1,500 mylių ir, galų gale, modelis A-3 — 2,500 mylių. Be to, dar yra daromi baigiamieji darbai su balistine raketa "Poseidon", kuri už "Polaris" yra du kartus sunkesnė, yra 34 pėdų ilgio ir 6 pėdų diametro. Tos raketos pirmieji bandymai yra numatyti sekančią vasarą. Jei jos bandymai parodys gerus rezultatus, tai visuose povandeniniuose laivuose raketos "Polaris" bus pakeistos raketomis "Poseidon".

Aišku, kad už kelių ar keliolikos metų pasirodys ir nauji povandeniniai laivai su paprastesniu valdymu ir didesniu skaičiumi balistinių raketų.

K. M. Juozas Šarūnas

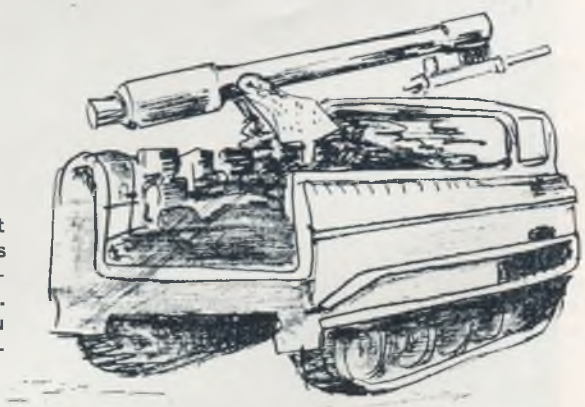

155 mm Davy Crocket branduolinės energijos raketas svaidanti patranka. Tolinaša 4 km. Specialus vežimas su šaudmenų ir kuro ištekliais.

VETERANŲ VEIKLA

L.V.S. RAMOVĖS ROČESTERIO, N.Y. SKYRIUS

Skyriui pirmininkauja, jau ketvirti metai iš eilės, darbštusis ramovėnas Valerijonas Vitkus. Tai, tikrai, žmogus—idealistas, visu kūnu ir širdimi atsidavęs organizacijai, ir tai nevien tik ramovėnams. Jam uoliai talkininkauja kiti du valdybos nariai — paslaugusis Keiba ir ilgametis taupusis iždininkas M. Pučius. Skyrius, kad ir turi sąrašuose 29 narius, bet į susirinkimus atsilanko mažesnė pusė ir tai vis vyresniojo amžiaus ramovėnai, kuriuos jaunesnieji vadina "volksturmu" (taip buvo vadinami II pas. karo metu vokiečių senyvo amžiaus kariai). Kad ir aktyvių narių skaičiumi skyrius mažokas, bet jis, darbščiosios valdybos vadovaujamas vis dar gyvuoja ir veikia: ruošia metines kariuomenės šventes, iš surinktų kuklių aukų šelpia karo invalidus, KARĮ, pasiuntė nemažą auką Laisvės Kovų Istorijos išleidimui, mirusių gerbimo dienomis lanko ramovėnų kapus, ir sveikina įvairių progų sukaktuvininkus.

Jaunesniojo amžiaus ramovėnai aktyviau reiškiasi kitose organizacijose, bet toks reiškinys ne vienintėlis tik Ročesteryje, todėl prisieina laikyti tai "normaliu" dalyku. Todėl skriaudžiami ramovėnai pensininkai, kai juos laikoma pasyviais: jie lanko susirinkimus, moka nario mokestį, kai reikia tai nepasigaili ir vieną - kitą dolerį paaukoti, kad ir "volksturmas", bet dar aktyvus.

Blogiau su tais, kurie jokio nario mokesčio nemoka, bet sąrašuose jie laikomi su viltimi, kad galgi susipras ir grįš į narių eiles.

Jau 2 metai, kai ruošiamos ramovėnų Kūčios. Jos turi gražų pasisekimą, bet jų sąskaiton nereikėtų išbraukti iš darbų plano Kariuomenės šventės dienomis ruoštieji ramovėnų šeimoms pobūviai. Šią seną gražią tradiciją reikia tęsti ir toliau, nes tai yra maloni ir natūrali šventės užbaigimo dalis.

R. Liormonas

KULTŪRINĖ POPIETĖ KARIUI PAREMTI

L.V.S. Ramovės Čikagos skyrius ir L. K. Birutės D-ja spalio 22 dieną, Jaunimo Centre, suruošė kultūrinę popietę su trumpa programėle ir kavute KARIUI paremti.

Popietę pradėjo ir pravedė skyriaus p-kas A. Juškevičius, o šeimininkavo Birutės skyriaus p-kė M. Babickienė. Popietės metu, visų pirma, paskaitė savo eilėraščius Z. Juškevičienė ir Balys Brazdžionis. Paskaitą "Vaidilutė Birutė — kunigaikščio Kęstučio žmona ir Vytauto Didžiojo motina" skaitė Pov. Dirkis, išryškinęs kunig. Birutės vaidmenį Vytauto Didžiojo santuokoje ir jos mirtį.

Po to, KARIO atstovas J. Stankūnas pravedė dovanų paskirstymą. Dovanų tarpe buvo vertingiausias objektas dail. Vaitekūno pieštas ir dovanotas paveikslas, kuris atiteko Antanui Orakauskui.

Popietė buvo labai pasisekusi, nes prisirinko netikėtai daug svečių ir viešnių: birutiečių, ramovėnų, savanorių, krivulėnų ir šaulių. Net ir to-

Spalio 29 d. Lietuvių Atletų klube, Brooklyne įvyko RAMOVĖS New Yorko sk. susirinkimas, kuriame buvo rodomas A. Čėsnos pagamintas filmas — EXPO—67 ir RAMOVĖS sk. išvyka į Pocono kalnų vasarvietę, todėl susirinkime dalyvavo ir ponios. Deš. sk. valdyba, su pirm. plk. J. Šlepečiu viduryje, kairėje ir gale ramovėnai ir jų ponios. Susirinkime buvo aptarti Lapkričio 23 D. minėjimas ir aktualūs reikalai. Nuotr. L. Tamošaičio

limos provincijos — Mičigano buvo atvykęs buv. Sibiro bataliono vadas mjr. teis. Petras Linkus su ponia ir artimaisiais.

Popietės ruošėjai ir dalyviai skirstėsi labai patenkinti, kadangi popietės tikslas buvo atsiektas — sutelkta KARIUI apie 550 dolerių.

P. Erdvys

ANGELAI SARGAI — KRIVULĖS ŠVENTĖ

Buvusių Lietuvos Policijos tarnautojų organizacija "Krivulė", š. m. spalio mėn. 1 dieną, Jaunimo Centre, atšventė savo metinę šventę — Spalio 2-ją, Angelų Sargų dieną, organizacijos globėjų šventę. Tada įvyko ir metinis visuotinis narių susirinkimas. Šventė buvo pradėta Tėvų Jėzuitų bažnyčioje 11 val. pamaldomis už mirusius ir žuvusius policijos tarnautojus. Pamaldų metu solo giedojo muz. Vytautas Rusteikis, vargonavo muz. M. Motekaitis.

12 val. Jaunimo namuose įvyko metinis organizacijos narių susirinkimas. Susirinkimą atidarė, susirinkusius pasveikino su atatinkama tai dienai kalba "Krivulės" pirmininkas Pov. Dirkis ir pakvietė pravesti šį susirinkimą Valerijoną Šimkų ir Justą Strimaitį.

Pirmuoju dienotvarkės punktu ėjo paskaita "Gedimino pilies sapnas", kurią įdomiai ir jausmingai paskaitė Pov. Dirkis. Po paskaitos vyko organizacijos pareigūnų pranešimai. Valdybos vardu padarė pranešimus pirmininkas Pov. Dirkis ir kasininkas Valerijonas Pocius. Revizijos komisijos vardu pranešimą padarė pirm. Balys Pupalaigis.

Kadangi dėl pranešimų ypatingų paklausimų nebuvo, tai buvo prieita prie naujų valdymo organų rinkimų, būtent: valdybos ir revizijos komisijos. Buvo renkama slaptai ir į valdybą buvo išrinkti Pov. Dirkis, P. Eigelis, Alg. Reivytis ir J. Bernotas, o į revizijos komisiją: Mardosas, Gabrisevičius ir Sadleckas Bronius. Susirinkimas dar apsvarstė kelis reikšmingesnius klausimus, būtent: 50 metų Lietuvos nepriklausomybės sukakties paminėjimą, veikalo išleidimą, įstatų papildymą ir susirinkimų padažninimą. Visus tuos klausimus vykdyti pavedė naujai išrinktai valdybai.

Naujai išrinktam į valdybą Pr. Eigeliui atsisakius mandato, jo vietoje buvo pakviestas kandidatas Valerijonas Pocius.

Po to, naujoji valdyba pasidalino pareigomis: pirm. Pov. Dirkis (jau devintai kadencijai), vice-p-kas Alg. Reivytis, kasin. Jon. Puleikis, sekr. Juoz. Bernotas ir organizaciniams reikalams narys — V. Pocius.

Pabaigoje, susirinkimo dalyviai buvo "Laisvosios Lietuvos" leidėjo ir pirmininkaujančio Val. Šimkaus apdalinti leidiniu. Susirinkimas buvo baigtas Tautos Himnu.

P. Erdvys

PULKININKO VL. GRUDZINSKO LAIŠKŲ IŠTRAUKOS

Plk. Vladą Grudzinską gerai pažinau, nuo pat Vilniaus laikų, kai 1918 m. lapkričio pabaigoje stojome savanoriais į organizuojamą Krašto apsaugos ministerijos štabą.

Mudviejų draugiški ryšiai dar labiau sustiprėjo, kai abu turėjome tarnybas Klaipėdoje.

Todėl, kai tik sužinojau, kad plk. Vl. Grudzinskas atvyko iš Lietuvos pas savo šeimą Amerikon, tuojaus užmezgiau senai nutrūkusį su juo ryšį pasikeičiant (1965-1967 m.) laiškais. Tie laiškai įdomūs ne tik man, bet, manau, bus įdomūs ir daugeliui KARIO skaitytojų, todėl ir duodu čia keltą tų laiškų ištraukų:

1 "... prieš pat 22 birž. 1941 m. virš 400 mūsų generolų ir ž.l. karininkų buvo išvežti į Rusiją neva "pasitobūlinti karo moksluose", bet visi atsidūrė NKVD liogeryje Norilsk (šiaurės Sibiras netoli Enisėjaus žiočių), kur dirbo statybose paprastais darbininkais. Iš jų liko gyvi tik 81. žmogus, kuriems 1957 m. leido grįžti į Lietuvą. Likusius gyvus reabilitavo, davė karinę pensiją, bet iš jų jau keletas irgi mirė. Visi išvežti Norilskan generolai žuvo: gen. Skučas žuvo 1947 ar 1948 metais Kazachstano liogeryje. Gen. Velykis mirė Vilniaus geležinkelio stotyje, grįždamas į Lietuvą 1957 ar 1958 metais. Plk. Talevičius mirė Kaune taip pat tuo laiku, nespėjęs pamatyti šeimos. Plk. Liūdas Butkevičius (Tiekimų valdybos ūkio inspektorius) atpylė 12 metų liogeryje,, grįžo 1958 m. į Mariampolę ir mirė 1963 m. lapkr. mėnesį ...

2. ... kas liečia mane patį tai mano istorija labai trumpa. Po išlaisvinimo iš Stuthofo kaceto mane paėmė į Tarybinę kariuomenę, kur pratarnavau eiliniu kareiviu (krasnoarmiejec-bojec) iki 7 spalio 1945 m. Kariuomenėje dar žygiavau iki Elbės upės prie Wittenbergo, paskui iš ten irgi pėsčiom iki Brest-Litovsk, kur mėnesį rinkome pasilikusį apylinkėse karinį turtą. Padariau pėsčias apie 2200 km., 7 spalio demobilizavo ... gavau darbą Mariampolės apskr. Vartotojų kooperatyvų sąjungoje, kur dirbau finansistu, buhalteriu, vyr. buhalterio pavaduotoju ir 6 metus vyriausiu buhalteriu. 1958 metais išėjau į pensiją ir gaudamas šeimos siuntinius gyvenau.

Tačiau 10 metų gyvenimas, kaip pelės po šluota, suardė ir nervus ir sveikatą. Turiu plaučių emfizemą ir todėl vaikščioti apysunku.

3. Iš jaunųjų yra išrauta tikyba, nes jos nemoko mokykloje, o bažnyčioje kunigai irgi negali vaikų mokyti tikybos. Marksizmo - leninizmo mokslas irgi neprigijęs, todėl jaunimo protavime susidarė tuštuma, kuri veda prie girtuokliavimo, ištvirkimo, vagysčių, peštynių ir t.t.... Ar svajoja žmonės apie Nepriklausomą Lietuvą? Taip, svajoja. Tik man atrodo, kad svajoja daugiau iš materialistinės, ne idealistinės pusės. Mat N. Lietuvos laikais visi turėjo savo nuosavybę, ypatingai sodžius—ūkininkai, kurie dabar — arba kolchozų, arba sovchozų vergai. Darbininkai irgi svajoja apie N. Lietuvą, nes arba patys turėjo, arba girdėjo, kad visi N. Lietuvos gyventojai valgė ir mėsą ir sviestą pilna burna, ko dabar negali sau leisti, pasitenkindami duona ir bulvėmis. Kiek, kiek, bet manau, kad 90% lietuvių balsuotų už N. Lietuvą. Bet jie ir pareikalautų iš N. Lietuvos valdžios daugiau negu reikalavo 1930-1940 m. Žmonės dabar jau nebe tie, kokie buvo prieš karą."

Susirašinėjimuose tarėmės apie mudviejų šeimų susitikimą artimiausioje ateityje, bet staigi mirtis nutraukė jo gyvybę. Labai man gaila, kad neteko mudviem čia susitikti. Buvo tai puikus žmogus, gabus administratorius, organizatorius, visuomenininkas, šaulių rėmėjas.

R. Liormonas

— — —

KARIO 7 nr., K. Ališausko straipsnyje "Bendra fronto padėtis Lietuvoje 1919 m. vasario-kovo mėn.", pradžioje, minint lietuvių sargybų išsidėstymą į rytus nuo Alytaus, šalia vietovardžių Poteronys, Švobiškiai, Domantonys, Venciūnai, Uliškės, paminėtina dar ir sargyba **Butrimiškėse** (buvusiam dvare) prie plento Alytus - Merkinė, apie 12 km į pietus nuo Alytaus. Ši sargyba turėjo susidūrimų su bolševikų daliniais slinkusiais Merkinės - Alytaus plentu, ties Meškasaliu, Ilgininkais, taip pat Kudariškių, Pagurnių, Plikionių ir Alovės kaimų rajonuose. Vėliau šis postas stipriai pasireiškė stabdant lenkų plėšikavimus iš Meškučių (pėstininkų dalinių) ir Gudakiemio (raitelių) kaimų.

B. B.

A.A. JUOZAS KRUTULIS

Juozas Krutulis, nepriklausomos Lietuvos karininkas, paskutiniu metu gyveno Dorčestery, Mass. 77 Alban gatvėje pas savo dukterį Ireną ir žentą Česlovą Mickūnus.

Su didele širdgėla gyveno čia taip toli nuo savo tėvynės atblokštas dėl rusų komunistų Lietuvos okupacijos. Manau, toji širdgėla jį slėgė, nes retai kada jo veide buvo matyti linksmesnis spindulėlis, nors ekonomiškai jam nieko netrūko. Turėjo gerų draugų nedidoką ratelį, buvo tylaus būdo, niekad niekuo nesiskųsdavo. Retkarčiais susitikdavome, peržvelgdavome lietuvių spaudą ir nejučiomis užkliūdavome Lietuvą ir ten esančių opius reikalus. Pastebėdavau kaip jis jautriai, net su ašaromis akyse, skausmingai išgyvendavo tragišką Lietuvos likimą.

Juozas buvo gimęs 1899 m. vasario 20 Veiveriuose, Marijampolės apskrity, skaitlingoje ūkininko šeimoje. Buvo baigęs Veiverių mokytojų seminariją ir mokytojavo. 1920 m. buvo pašauktas į kariuomenę ir paskirtas

Karo mokyklon, kurią 1921 m. baigė įgydamas leitenanto laipsnį ir vėliau atsargoje pakartotinoj atsarginių karinėj tarnyboj buvo pakeltas į kapitono laipsnį.

Kai Nepriklausomybės karai baigėsi ir Lietuvos padangė pragiedrėjo, 1923 metais iš kariuomenės (7 p.p.) pasiliuosavo ir pradėjo tarnybą Vidaus Reikalų ministerijoje policijos nuovados viršininku ir apskrities pol. vadu. 1923 m. vedė Mariją Jumaševaitę. Užaugino dukterį Ireną Mickūnienę pas kurią su savo žmona Amerikoje visą laiką ir gyveno.

Juozas su šeima iš Vokietijos į Ameriką atvyko 1950 m. ir apsigyveno Bostone. Čia jis įsijungė į lietuvių bendruomeninį gyvenimą. Labiausia jis mėgo lietuvių karių ramovėnų organizaciją. Lankė visus jos susirinkimus. Buvo stropus ir uolus jos narys. Tris metus su pertraukomis skyriui pirmininkavo. Liuoslaikį paįvairindavo skambindamas pianinu, į savo sveikatą nedaug tekreipė dėmesio. Po neilgo sukrėtimo ir kepenų operacijos Curney ligoninėje, sulaukęs 68 metų amžiaus, liepos 26 d. išsiskyrė iš gyvųjų tarpo.

Liepos 28 d. Bostono ramovėnai Lubino koplyčioje atsisveikino jį kariškai pagerbdami tautine vėliava ir garbės sargybomis. Atsisveikinimo žodį skyriaus vardu tarė skyriaus valdybos pirmininkas. Rytojaus dieną paskutinį patarnavimą jam atliko palydėdami jį iš koplyčios į Šv. Petro liet. bažnyčią ir į Forest Hill kapines amžinam poilsiui. **K. Šiminas**

JUOZO ŠVAISTO "DANGUS DEBESYSE"

Los Angeles ramovėnai su savo šeimomis ir svečiais rugpjūčio 12 d., šeštadienį, turėjo išvyką į San Gabriel kalnus. Kelioms valandoms atitrūkę nuo miesto triukšmo, užteršto oro, vadinamo "smogu", turėjo progą pailsėti ir atsigaivinti gamtoje.

Stambių pušų pavėsyje iškylautojai, grupėmis susibūrę, dėjo ant stalų savo atsivežtus užkandžius ir gėrimus. Bet tai tik penas kūnui. Ramovėnas, rašytojas Juozas Balčiūnas-Švaistas atsigabeno ir dvasinio peno, ką tik iš spaudos išleistą savo knygą "Dangus debesyse". Iškylautojams tas buvo staigmena. Visi įsigijo knygas su autoriaus įrašu. Čia autorius susitiko su keliais buvusiais jo mokiniais, kai lektoriavo Karo mokykloje.

Spalio 28 d., šeštadienį, Lietuvių tautiniuose namuose, birutininkės ir ramovėnai suruošė Juozui Švaistui pagerbimą ir knygos "Dangus debesyse" pristatymą.

Apie autorių ir jo raštus kalbėjo žurnalistas Bronys Raila ir rašytoja Alė Rūta. Ištraukas iš minėtos knygos skaitė Dalila Mackelienė. Svečius, kurių buvo arti šimto, birutininkės pavaišino užkandžiais ir kavute.

Juozas Švaistas rankraštyje yra paruošęs dar keletą leidinių ir vis dar kuria. Tačiau, kaip autorius savo kalboje paminėjo, šiais laikais sunku surasti leidėją ir dar sunkiau skaitytojų. Net premijuoti veikalai nesusilaukia antros laidos. Neatsižvelgiant į visus sunkumus, linkėtina autoriui kurti, neapleisti kultūrinės—literatūrinės srities. **O. Žadvydas**

GEN. ŠT. PLK. J. RAPŠIO PASKAITA

Š.m. lapkričio 5 d. šv. Kazimiero parapijos mokyklos patalpoje, įvyko gen. št. plk. J. Rapšio paskaita. Prelegentas skaitė "Vokiečių karo aviacija II-jo Pasaulinio karo metu". Los Angeles ramovėnams ir visuomenei buvo reta proga susilaukti svečio iš Čikagos ir išgirsti naudingų žinių.

Po paskaitos įvyko vaišės pas p. Tumavičius, Pasadenoje. Buvo pasidalinta įspūdžiais iš praeities laikų. Ramovėnai dėkingi svečiui už turiningą ir įdomią paskaitą.

O. Žadvydas

MES NEŠĖME LAISVĘ

Redakcija gavo laišką iš savanorio kūrėjo P. Pleskevičiaus, kuriame jis prašo KARIO skaitytojų nusipirkti jo išleistą knygą iš Nepriklausomybės kovų MES NEŠĖME LAISVĘ. Jos teliko apie šimtas egzempliorių ir kaina tik 1.00 dol. už vieną.

Toliau jis rašo: "Tiesa, keleta metų gaudavau KARĮ, kurį mėgdavau skaityti. Bet dėl lėšų stokos negaliu jo užsiprenumeruoti. Tad, jeigu atsirastų iš mūsų Brolių ar Sesučių lietuvių, kas man jį užsakytų, būčiau labai dėkingas".

P. Pleskevičiaus knygą užsisakyti jo adresu: 56 Thomas St., Rochester, N. Y. 14605.

AUKOJO KARIUI:

$20.00: Garmus, J., Echo Lake, Pa.

$10.00: Čėsna, Vyt., Brooklyn, N. Y.; Klivečka, J., Woodhave, N. Y.; Matiukas, G. ir J., Woodhaven, N. Y.; Tamošaitis, L., Wodhaven, N. Y

$5.00: Alksninienė, G., Maspeth, N. Y.; Alksninis, V., Maspeth, N. Y.; Montvilienė, H., Bayside, N. Y.; Oniūnai B. ir B., Maspeth, N. Y.; Sperauskienė L., New York, N. Y.

$4.00: Cicėnas, Ed., London, Canada; Dimas, Adf., Middle Village, N. Y.; Morkūnas, K., Cleveland, Ohio.

$2.25: Mikolaitis, J., Westwood, N. J.

$2.00 Liormonas, R., Rochester, N. Y.

$1.75: Juška, K., Detroit, Mich.

$1.00: Bobelis, B., Brooklyn, N. Y.; Kantanavičius, J., Omaha, Nebr.; Kontrimas, S., Irvington, N. J.; Lapinskas, A., Waterbury, Conn.; Liormonas, R., Rochester, N. Y.; Šlepetys, J., Jackson Heights, N. Y.; Uknes, P., Brooklyn, N. Y.; Velička, J. Parkside, S. Australia.

Kaina

Tėvynės Auksinio Laisvės atgavimo 50 metų jubilėjaus ir jos 717 gimimo proga, leidžiama dėl. JURGIO JUODŽIO paveikslų albumas —

TAUTOS KELIU

Paveiksluose vaizduojama Tėvynės gyvenimo veidrodis — nuo jos įsikūrimo iki šių dienų. Paveikslai — pilnose ir 6 paskirose spalvose. Albumo kaina $7.00; iš anksto užsisakius — $5.00. Užsisakyti šiuo antrašu: JURGIS JUODIS, 133 Hemlock St., Brooklyn, N.Y. 11208.

Jurgis Juodis — Šaukia trimitai

KARIO LEIDINIAI

H. Sienkievičius, KRYŽIUOČIAI, 3 tomai, viso 1116 psl. Vertė K. Jankūnas; dail. V. K. Jonyno spalvuotas piešinys viršelyje ir aplanke. Vieno tomo kaina $3.50 (I t. išparduotas).

V. Biržiška, PRAEITIES PABIROS, 352 psl., daug paveikslų, įrišta. Kaina $6.50 (Prenumeratoriams — $5.50).

O. Urbonas, ŽALGIRIO MŪŠIS, 94 psl. teksto, 16 specialių iliustracijų ir dvispalvės mūšio schemos. Viršelis su aplanku. Kaina $3.00 (Prenumeratoriams $2.50). Šis veikalas yra atžymėtas ypatinga Ramovės premija.

Z. Raulinaitis, DURBĖS MŪŠIS, 96 psl., daug iliustracijų. Atspausta iš 1960 m. Kario. Kaina $1.25 (Prenumeratoriams $1.00). Laimėjęs metinę Ramovės premiją.

Z. Raulinaitis, AISČIAI KARINĖS ISTORIJOS ŠVIESOJE, 64 psl., iliustruotas. Atspausta iš 1961 m. Kario. Kaina $1.25 (Prenumeratoriams — $1.00). Laimėjęs metinę Ramovės premiją.

Z. Raulinaitis, GALINDAI PRIEŠ ROMĄ, 80 psl. Kaina $1.25.

Z. Raulinaitis, HUNŲ ŽYGIS Į PRŪSUS, 32 psl. Kaina $1.00;

O. Urbonas, DIDŽIOJO ŠIAURĖS KARO FRONTAS LIETUVOJE I dalis, 117 psl. Atspausdinta iš 1958 ir 1961 m. Kario, gausiai iliustruota, 250 egz. Laimėjęs metinę Ramovės premiją. Kaina $1.75 (Prenumeratoriams — $1.50).

O. Urbonas, DIDŽIOJO ŠIAURĖS KARO FRONTAS LIETUVOJE II dalis — kaina $1.75.

J. Variakojis, 4 P. L.K. MINDAUGO PULKAS. Kaina $3.50.

Z. Raulinaitis, VAIDEVUTIS, 64 psl. Kaina $1.25.

P. ŽILYS

SUOMIŲ-SOVIETŲ KARAS
1939 - 1940

jau išspausdintas

Naujoji knyga pradėta siuntinėti užsisakiusiems. Kadangi išspausdinta mažas kiekis egzempliorių, todėl prašome nedelsiant pasinaudoti ankstyvu užsisakymu, atsiunčiant užsakymo lapelį. Knygos kaina — $3.50

Prenumerata JAV-se ir užsienyje: Metams — $6.00, pusmečiui — $3.00; atsk. nr. — 60¢. Skelbimai pagal susitarimą. Pinigus siųsti šiuo adresu:
K A R Y S
916 Willoughby Avenue
Brooklyn, N.Y. 11221, U. S. A.

Čekius, arba "Money Order" adresuoti "KARYS" vardu.
Keisdami adresą nedelsdami praneškite KARIUI, pažymėdami naująjį ir senąjį adresą.
*
Rankraščiai redakcijoje nesaugomi.

Įvairių autorių straipsniai skelbiami KARYJE nevisada reiškia redakcijos ar leidėjų nuomonę.
KARYS išleidžiamas kiekvieno mėnesio pradžioje. Jam skiriami straipsniai turi pasiekti redakciją nemažiau dvi savaites prieš išleidimą.